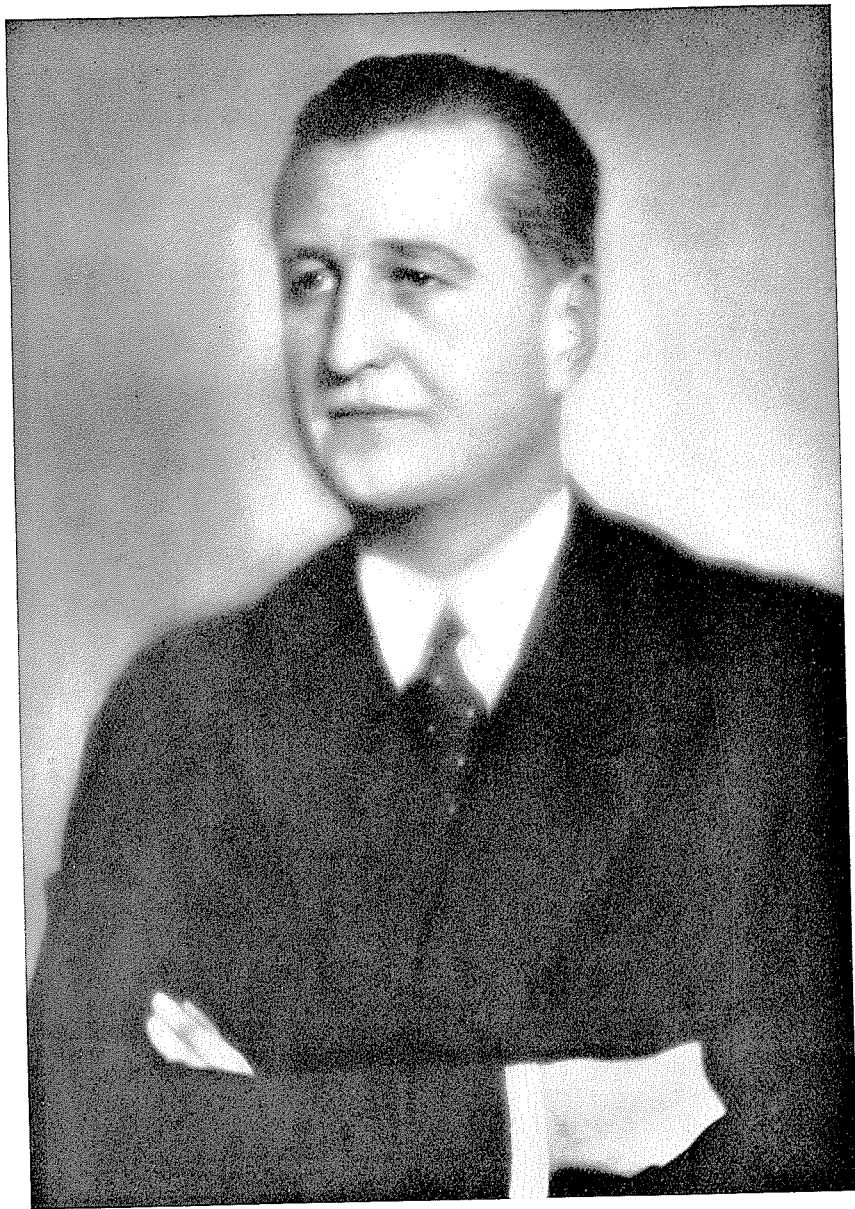

E. Beaufort a. s.

Rodinný archiv.

Dr. mont. h. c. Otokar rytíř KRULIŠ-RANDA

I.

RODOPISNÁ GALERIE.

Příloha časopisu Rodové společnosti v Praze.

Ročník XII.

1 9 4 0

Jaroslav Klika:

Rod JUDr. Antonína rytíře Randy a Dr. mont. h. c. Otokara rytíře Kruliše-Randy.

*MOTTO: „Blah' ten, kdo otců svých rád vzpomíná,
se září v oku vypráví o jejich činech, ve-
líkosti a s tichou radostí na konci této
řady zří sama sebe připojena.“*

J. W. GOETHE.

Před několika léty jsem byl pověřen Drem mont. h. c. Otokarem rytířem Krulišem-Randou shledáváním pramenů o jeho rodu. Bylo to vlastně jen navázání na započatou rodopisnou práci, neboť tento ušlechtilý knihomil, po otci potomek starého selského rodu z kraje čáslavského, po matce pak Domažličan, milující od útlého mládí historii, střádal a po léta uschovával ve své knihovně a rodinném archivu památky na své předky. Část těchto památek je pietně zpracována v »Rodinné kronice« Josefiny REGÁLOVÉ¹⁾ a v knize »Odborná pozůstalost a korespondence prof. dra Antonína Randy a korespondence jeho rodiny«²⁾, kterou sestavil prof. Karel ŠKÁBA. Obě knihy, spolu s rodinným archivem, byly mi také východiskem pro další rodopisná pátrání.

Na přání dra Kruliše-Randy shledával jsem nejprve prameny o polním podmaršálku Vincenci rytíři Fitzovi³⁾ a o profesoru dru J. F. Kulikovi⁴⁾, jejichž pestré životní osudy jej nejvíce zajímaly. Po shledání všech přístupných pramenů o těchto dvou vynikajících členech rodu jsem přistoupil k vlastnímu sledování rodu Dra Kruliše-Randy. Urychlil jsem svou práci, abych opravil staf o Randech v tak zvané »Semi-Gotha«, která uvádí, že celý rod rytíře Randy je původu židovského. I když nebylo pochyby o tom,

že tyto údaje nejsou pravdivé, přece bylo třeba je okamžitě vrátiti.

Laskavostí Rodopisné společnosti dostává se mi možnosti nejen uvést na pravou míru zlomyslné a nezodpovědné referování v »Semi Gotha«, ale také upozorniti rodopisné badatele na zajímavé prameny rodopisné a na různé překážky, které se mohou rodopisci naskytnouti.

Doktoru Otokaru rytíři Krulišovi-Randovi, zakládajícímu členu Rodopisné společnosti, nechť je těchto několik stránek skromnou pozorností k jeho padesátinám.

*

Rodopisný badatel není snad nikdy se svou prací hotov, neboť stále a stále nalézá nové prameny, které mohou doplniti jeho dřívější pátrání. Proto jistě ani tento stručný přehled rodinné historie není zdaleka úplný. Při jeho sestavování snažil jsem se pokud možno zachovati časovou souvislost, doplňuje při tom údaje o sledovaném rodu Randově též zprávami o význačných členech rodů spřízněných. Zprávy starší a zřídka se vyskytující snažil jsem se pro zajímavost uveřejniti podle možnosti celé, zprávy běžné nebo často se opakující, jako na př. pozemkové zápisy, zaznamenávám jen stručně s patřičnými odkazy v poznámkách.

V první kapitole cituji »Semi Gotha«; v druhé se zmiňuji o původu, významu a výskytu příjmení Randa. Třetí kapitolu, vlastní historii rodu dr Randy a dr Kruliše-Randy, doprovázím rodokmenem a dvěma vývody. Vývod Otokara Kruliše-Randy je typickou ukázkou vývodu jedince z t. zv. úřednické rodiny, kdy jednotliví předkové probantovi pocházejí z různých částí bývalého mocnářství, zatím co druhý vývod, Antonína rytíře Randy je jeho pravým opakem, neboť všichni předkové v něm uvedení, až na střenu, jsou »od kořene« měšťany domažlickými. Konečně ve čtvrté kapitole uvádím jen velmi stručná data o Krulišově rodu, neboť historie tohoto rodu čeká ještě na podrobnější zpracování.

I.

: Randové v Semi-Gotha.

»Weimarer historisch-genealogisches Taschenbuch des gesamten Adels jehudäischen Ursprungs« nebo-li krátce »Semi-Gotha« uvádí ve svém druhém vydání (z r. 1913⁵) na stránce 843 doslovně:

Randa aus dem Stamme Rubens? Im Mannesstamme mit dem primus acquirens erloschen, setzen sich fort als Kruliš-Randa. Kath. noch nicht sehr lange. — Letztes Herkunftsland: Böhmen. Beglaubigung der jüd. Genesis: ethnologisch offensichtlich. — Nob.: mit dem Rittertitel Wien 27. XI. 1897. ... Geschichtl. Notiz: Wenzel Randa, Bez.-Richter, †⁽⁶⁾ 1863; oo 71 »Salomene« geb. Neupauer, † 1873. Sohn: Anton Rr. v. Randa, ~~X~~⁸)

Bistric 8. VII. 1834, † Prag 1912, J. U. Dr., k. u. k. G. Rat, Minister a. D., Mitgl. d. H.-H., Präs. d. böhm. Ak. d. Wissensch. in Prag, Mitgl. jener in Krakau usw., geädelt 1897, ^{oo} Prag 5. VII. 1860 mit Angela, T. d. Mathem.-Prof. Phil. Kulik u. der Kat. geb. Degl, ☆ das 1841. Tochter Angela ☆ Prag 26. X. 1863 ^{oo} das 12. II. 1887 mit Ottokar Kruliš, durch Uebertragung durch A. E. Ent. v. 27. XI. 1897. vererblich Rr. v. Kruliš-Randa, ☆ 5. IV. 1860, † 15. V. 1900, Ing. und Bauunternehmer (ob auch er aus jüd. Mannestamme nescio?). Söhne Otto ☆ 1890 und Ivo ☆ 1893. Kompl. Perf. — Stand im Öst. adl. Taschenb. 1908 S. 470.

Jak sám vydavatel poznamenává, čerpal veškerá data o rytíři Randovi z knihy »Genealogisches Taschenbuch der adeligen Häuser Österreichs« Wien 1908, str. 470-471), při čemž pozměnil jen obvyklé rodopisné značky. Tak značce pro narození * zaměnil za ☆, znamení pro sňatek ∞ za ^{oo} atd., což značí, že jmenovaní jsou původu židovského. Není známo, zda tak bylo učiněno nedopatřením, či ze zlomyslnosti nebo mstou některého politického odpůrce nebo propadlého studenta ministra a profesora Randy.

Mimo falešné tvrzení o rasovém původu rodu Randova, které bude vyvráceno na příštích stránkách, uvádí článek »Semi Gotha« ještě dvě další nesprávnosti. Předně dává jméno Salomena do uvozovek, což má naznačiti, že takováto jména mají židé. Je to veliký omyl vydavatelův, neboť jsem se přesvědčil při prohlížení domazlických matrik, že po staletí byla v Domažlicích s oblibou dávána při křtu jména biblická - nikoliv židovská - jako právě Salomena, nebo Samuel, Zuzana a pod. Ta se pak dědila s pokolení na pokolení. Druhá chyba jest v datu úmrtí rytíře Randy. Rytíř Randa zemřel 6. října 1914, zatím co »Semi Gotha« ve svém vydání z r. 1913, vyšlém tedy ještě za života ministra Randy, udává, že zemřel v roce 1912.

Jest to jen další doklad toho, že vydavatel přejímal pro svůj almanach zprávy naprosto neověřené a že se je nepokusil přezkoušeti.

II.

Původ, význam a výskyt jména Randa.

Rodinná tradice vyprávěla, že jméno Randa je původu španělského a že zakladatelem tohoto rodu u nás byl prý španělský voják, zůstavší v Čechách po kteréśi vojně. Z významu příjmení Randa však vysvítá, že jest to staré české jméno, i když se jeho výklady různí.

Filologové VÁŠA a TRÁVNÍČEK ve svém Slovníku jazyka českého⁹⁾, stejně jako JUNGMANN ve Slovníku česko-německém¹⁰⁾ vykládají vznik jména Randa ne zrovna lichotivě, neboť uvádějí, že vzniklo z nářečí, kde randa značí běhnu, zběhlíci a tak podobně¹¹⁾. Antonín KOTÍK v knize Naše příjmení¹²⁾ zabývá se výkladem tohoto příjmení velmi

podrobně a svůj výklad shrnuje takto: »Randa nejspíše souvisí se slovem rámus, a znamená tedy člověka hřmotného, tudíž velikého¹³⁾. Srovnáme s tím frází dělati randál t. j. rámus, hřmot; randa pak znamená ženskou hromotluka«. Dr K. DOSKOČIL mne také upozornil, že příjmení Randa mohlo vzniknouti z křestního jména tak jako celá řada jiných příjmení a přezdívek, na př. Jan-Janda, Marie-Manda, Václav-Venda atd. Takových křestních jmen, z nichž by se jméno Randa dalo odvoditi, je hojnost (Raděk, Raděj, Radovan, Radoslav atd.). Tudíž ani tento výklad nemusí býti dalek pravdy.

Výskyt příjmení Randa dokazuje pravý opak rodinné tradice, neboť mnoho Randů, žijících dnes v cizině, pochází z Čech. Tak se dotazoval svého času Rodopisné společnosti¹⁴⁾ Fin Skoussen, tajemník dánského konsulátu v Köln a/R., po rodu Randově, z kterého prý pochází po předcích své matky rozené Randové, z nichž Jan Randa von Lindenhagen se narodil v Čechách okolo r. 1770 jako syn majitele sklárny a s vojskem se dostal do Dánska. Známého rodopisného spisovatele J. Pilnáčka dotazovali se svého času po svém českém původu Randové žijící ve Švédsku, dále Randové z Rumunska a jiní. V Čechách vyskytuje se příjmení Randa na př. již v r. 1494, a to v Urbáři panství pardubického a kunětickohorského, kde je mezi poddanými tohoto panství ve vsi Veliké Bělči uveden Janák jinak Kuba Randa. »Archiv český«¹⁵⁾, v němž je tento urbář přetištěn, uvádí ještě několikrát v prepisech starých listin příjmení Randa¹⁶⁾.

Na Domažlicku, odkud předkové ministra Randy pocházejí, vyskytuje se jméno Randa po prvé v r. 1569; tehdy uváděn jest v obci Chrastavicích¹⁷⁾ podruh Jan Randa¹⁸⁾, poddaný pánů domažlických¹⁹⁾. Jsou tedy Chrastavice jakýmsi původním sídlem Randovským, jak dokazují nejen nejstarší dochované zápisy v archivu domažlickém²⁰⁾, nýbrž i zápisy z prvních dob po založení matrik domažlických²¹⁾. Z Chrastavic jistě také pocházel Matouš Randa, přijatý za měšťana domažlického r. 1622, nejstarší známý předek dr. Randy i dr. Kruliše-Randy.

III.

Rod Dr. Antonína rytíře Randy.

(Příloha I. a II.)

Větev, z které pocházel Antonín rytíř Randa, podařilo se mi sledovati bezpečně až k r. 1622, kdy byl přijat za měšťana domažlického Matouš Randa, zakladatel této větve. Je ovšem také možné, že chrastavický Jan Randa byl otcem nebo dědem Matouše Randy.

Sledovati celý rod Randův v Domažlicích až po dnešní dny znamená seznámiti se podrobně s dějinami tohoto kdysi královského hraničního města. Jeho dějiny jsou též dějinami rodu Randova. V dobách neštěstí postihují kruté požáry a válečné okupace

stejně rod Randův jako celé Domažlice a v dobách rozkvětu Domažlic vidíme členy Randova rodu mezi nejpřednějšími měšťany, ať jsou to po meči Randové, či po přeslici Neubauerové, Tomasové, Kryštofové, Vakkové nebo Bělohradští z Kosmáčova. Bohatý městský archiv domažlický, archiv země České, archiv Národního musea a matriky arciděkanského úřadu domažlického poskytují nám možnost nahlédnouti do života Randů.

1. Matouš Randa²²⁾.

»Léta Páně 1622 v pátek 23. Septembris Matouš Randa, poddaný obce této, podle snažné a uctivé žádosti své z poddanství propuštěn a přijat za spoluouda vobce této. Povinnost učinil, dal obojího pět kop«²³⁾. Tímto zápisem se stal Matouš Randa měšťanem domažlickým. Přijímání za měšťana bylo vázáno obecním snesením a jistě byl i Matouš Randa podle něho přijat²⁴⁾.

Kdy a kde se Matouš Randa narodil nebo kde se oženil, nepodařilo se mi zjistiti, neboť domažlické matriky počínají teprve rokem 1632. S manželkou Kristinou neznámého příjmení měl Matouš Randa osm dětí; z obecních knih je zřejmo, že měl ještě další dvě děti, narozené nejspíše před založením matrik. Byly to: 1. Zuzana, nar. 8. IV. 1633 (domažlická matrika I., fol. 7), 2. Dorota, nar. 14. II. 1634 (I., fol. 13), 3. N., nar. 12. XI. 1635 (I., fol. 16),²⁵⁾ 4. Matouš, nar. 20. X. 1637, zemř. ? (I., fol. 20; zemřel asi před rokem 1641), 5. Matouš, nar. 19. X. 1641, zemř. ? (I., fol. 26; zemřel asi před r. 1648), 6. Kateřina, nar. 24. XII. 1643 (I., fol. 32), 7. Jiří, nar. 18. XII. 1646, pokračovatel rodu (I., fol. 40), 8. Matouš, nar. 11. II. 1648, oddán s Kateřinou (fol. 45), 9. Anna, nar. ?, provdána za Jiřího Záhoříka²⁶⁾, 10. Jan, nar. ?²⁷⁾

V smluvních a trhových knihách, uložených v domažlickém archivu, objevuje se jméno Matouše Randy po prvé v tomto zápise:

»Léta 1647 v pondělí 26. Augusti za ouřadu pana Jana Jiřího Berana, pana primatora, Mojžíš Peklo stoje osobně v městě radním, k tomu se svými ústy přiznal a tímto zápisem přiznává, že jest Matoušovi Randovi, Kristině manželce jeho, dědicům a budoucím jich dědinu svou vlastní a žádnému v ničemž nezavdanou za cihelnou mezi dědinou klášteru Augustinianů z strany jedné náležející a dědinou Jana Štichy z strany druhé ležící prodal za sumu sto a šest zlatých rejských. Na kteroužto sumu tu hned při zápisu Mojžíšovi Peklovi sedmdesáte šest zlatých rejských vyčetl. Ostatních třicet zlatých na dva termíny, imenovitě při svatém Václavu v létu přítomném 1647 patnácte zlatých, potomně v létu následujícím 1648 při Hromnicích ostatních patnácte zlatých složití povinen bude. A tak mocí tohoto zápisu Matouš Randa s manželkou svou i dědici i budoucími svými zůstává naddotčené dědiny mocným pánem a vladařem.«²⁸⁾ — Roku 1648, 8. ledna Mojžíš Peklo k tomu ústy svými přiznal, že »v těch třiceti zlatech od Matouše Randy zcela a zouplně spokojen a contentirován jest«²⁹⁾

O rok později 1. února 1649 kupuje Matouš Randa od Petra Po-

volila za 14 zlatých rejnských hotových »kus místa, kde někdy stodola Skálovská byla, vedle stodoly Matouše Randy a dvora Zlatnického oboustranně ležící na Dolejším předměstí«³⁰). Následujícího roku 1649 v pátek 10. prosince zakupuje Matouš Randa další pozemky v celkové hodnotě 191 zl. a 30 kr. Tak kupuje od Jana Komárka za 90 zl. rýnských dědinu »k Petrovicům jdouc mezi dědinami Jana Maxmiliána Bělohradského a Evy Bělohradský oboustranně ležící«. Od Daniela Stojespala kupuje za 70 zl. hotových rovněž dědinu »ke Dmoutu při dědině paní Zuzany Felixovy ležící« a konečně od Alžběty Spěláčkové spáleniště za 31 zl. 30 kr. »nad špitálem vedle dvora Claudiusa Bresama ležící«³¹). Léta 1651 v pondělí 24. dubna Jiří Plzák skrze Jana Douchu Hostounského přiznal, že dědinu svou jdouc k Slánských mlýnu ležící mezi dědinami pana J. M. C. rychtáře z jedné a pana Voprchy z strany druhé, Matoušovi Randovi, Kristině manželce, dědicům i budoucím jeho za 100 zlatých prodal a na to již 62 zl. 30 kr. přijal³²).

V době spisování prvního zemského katastru, tak zvané berní role³³), v letech 1652-1655 měl Matouš Randa, měšťan domažlický, 22 strychů polí, z kterých osíval na zimu 7 a na jaro 6 strychů. Na dobytku pak choval »4 kusy kravského, 1 kus jalového, 7 kusů ovčího a 5 kusů sviňského«. V rubrice berní role »handle a živnosti vedou rozdílně« je poznačeno u Matouše Randy, že byl »nákladník«³⁴).

Řada velmi zajímavých zpráv o členech rodiny Matouše Randy jest uchována v knize »Obecní snešení za léta 1667-1674«³⁵). Ačkoliv některé z těchto zpráv nejsou pro Randovu rodinu zrovna nejpriznivější, přece jen zajímavě doplňují rodopisná studia, neboť podobných pramenů, jako jsou tato obecní snešení, je zachováno velmi málo.

Prvá zmínka o Matouši Randovi je učiněna ve snešení z 26. ledna 1667, podle něhož »Randy Matouše manželka má k pátku obeslána býti«³⁶). Proč byla do rady volána a jaká vina jí byla kladena, jinak pečlivý písař nezaznamenal. Vysvětlují to však další zápisy, neboť se museli páni konšelé i obecní starší ještě po dvakrát zabývatí Kristinou Randovou. Po prvé stalo se tak ve snešení obecním z 5. září 1667, kdy:

»Přátelé Kristiny Randovy skrze spis se ucházeli, aby z arestu propuštěna býti mohla, že se napotom bude chtít polepšiti a k jednomu každému, obzvláště k pánům radním náležitý respect učiniti a pokojněji živa býti. Jsouce přítomný pan Fridrich Kaplánek, přistoupil k tomu, aby propuštěna byla, toliko aby on na poctivosti jeho opatřen byl. Snešeno, že má býti k ouřadu povolána a dostatečně napomenuta. Pokudž se toho ještě jednou dopustí, že má 2 zl. pokuty, ano i něčím nepřijemným potkati«³⁷).

O týden později, 12. září 1667 »povolán byl Matouš Randa a jemu oznámeno, kterak jest manželka jeho po předešlém arestu a potrestání magistrát a jiné osoby haní, pokudž toho nepřestání, že má netoliko pokutou jí vyměřenou, ale i kolomastí ztrestána býti«³⁸).

Další zápisy uvedené v knize obecních snesení týkají se většínou pivovarského zaměstnání Matouše Randy:

»Léta 1667, 25. února za ouřadu pana Fridricha Vakky Matouš Randa k várkám sousedským do pivovára za mistra, Tůma Kubát a Mareš za tovaryše zavolání jsou; vykonali povinnost a nemá se jim za práci jich nic víceji mimo jeden zlatý dávatí, jídlo aneb mláto, jakž sobě prve brali, se jim zapovídá, dvě vědra piva řídkého jeden každý dostati má. Při tom jest jim dostatečné napomenutí učiněno, aby hleděli podle vykonané povinnosti se chovati a jednomu každému upřímně a věrně pracovati. Sice pokudž by v čem podobném shledání byli, má pokutou 1 zlatý k chrámu Páně každý z nich ztrestán býti«³⁹).

Dne 5. prosince 1667: »Jiří Záhořík⁴⁰) žádal za mistra do pivovára k várkám sousedským přijat býti. Item Matouš Randa, jsouce po třetí šlakem poražený, žádal, aby mu z řemesla úleva, poněvadž pracovati nemůže, jakož i z várek, poněvadž se jich odříká, pasirována byla. Snešeno, že má Záhořík s Matoušem Randou povolán a jemu ve středu resolucí jmenována býti«⁴¹).

Dne 12. prosince 1667 »Povolán byl Matouš Randa (mladší?) a Jiří Záhořík a jest jim oznámeno, poněvadž na žádost jich do pivovára k vaření piva přijímání jsou, pročez aby dle vykonané povinnosti se chovati hleděli«⁴²). O týden později, 19. prosince 1667 »předneseno, že jest Jana Vokouna syn z vandru přišel, pročez má s ním rozmluveno býti, aby se dal za tovaryše druhého potřebovati do pivovára. Při tom má jak na starýho Randu, tak Záhoříka dobrý pozor dán býti. Pokudž se dle povinnosti jich nechovati, že mají propuštění a na jich místa jiní dostaveni býti«⁴³).

V knize jest ještě mnoho dalších méně významných zpráv, týkajících se Matouše Randy a pozdějšího sporu mezi jeho dědici⁴⁴).

Ještě před smrtí (umírá r. 1670 či 1671) jest nucen Matouš Randa odprodati některé polnosti, zůstatek pak rozděluje mezi své děti, takže berní revisitace, prováděná v létech sedmdesátých XVII. stol., uvádí, že nový hospodář Matouš Randa vězník, syn zemřelého Matouše Randy, »který převzal ve čtvrti Podkostelní stavení po nebožtíku panu otci, má všech rolí pouze 4 strychy a to ještě ladem ležící; ostatní grunty, které otec měl, mezi dědice rozděleny a na díle rozprodány jsou«. Na dobytku pak měl jen 1 kus kravského a 1 kus jalového. V užívání měl ještě 1 louku zádušní, pod 1 vůz sena⁴⁵).

2. Jiří R a n d a . ⁴⁶)

Pokračovatelem rodu se stal Jiří Antonín Randa. Narodil se v Domažlicích 18. února 1646⁴⁷) a byl nejprve obecním servusem (sluhou). Také o něm jest v »Knize obecních snesení z let 1667 až 1674«⁴⁸) několik záznamů: Dne 25. února 1667 pan rychtář městský Fridrich Kačerovský stížnost sobě vedl do Jiřího Randy, servusa, a Jiřího Záhoříka, kteří o polulém masopustě v maškaře chodíce,

když z toho od práva trestání byli, že jsou se velmi nepříjemnými slovy proti právu vyslovili, žádající, aby pro ten vejstupek ztrestání byli. Sneseno, aby to inquirováno bylo a pokudž se vinní vynajdou, mají ztrestání býti. Mezi tím jest servusovi napomenutí učiněno, aby hleděl bedlivější a pilnější práci při úřadech i věcech jemu patřících míti a při tom připomenuto, aby se na osobu jinou pomyslílo, která by lépe nežli on při úřadě magistrátu posluhovala.⁴⁹⁾

Ve službě servuské Jiří Randa dlouho po tomto napomenutí ne-zůstal. Ve snesení ze dne 2. května 1667 je poznačeno: »Jiří Randa žádal, poněvadž štěstí svého jinde vyhledati chce, aby z té služby servuské propuštěn byl; jest k této žádosti jeho přistoupeno, mezi tím Ferdinand Pelikán na místo jeho přijat býti má.«⁵⁰⁾

Ale než Domažlice opustil, aby jinde štěstí své hledal, musel ještě jednou předstoupiti, na udání pana rychtáře, před slavný magistrát. Stalo se tak 1. srpna 1667, kdy povoláni byli Petr mladší Straka, Jiří Randa, Ferdinand Pelikán (nový sluha), Adam Hubený a Jan Parmir a přednesena relace pana rychtáře, kterak jsou se dne včerejšího před příbytkem Matouše Slavíka ničemně chovali, povykly v tyto časy s houslemi provozovali a napomenutí pana rychtáře přestáti nechtěli, i také jemu jakoby se vysmívali. Pročež mají všichni šatlavním arestem opatření býti a kdykoliv byli by přistiženi v takových povykách, mají beze všeho arestem šatlavním ztrestání býti.⁵¹⁾

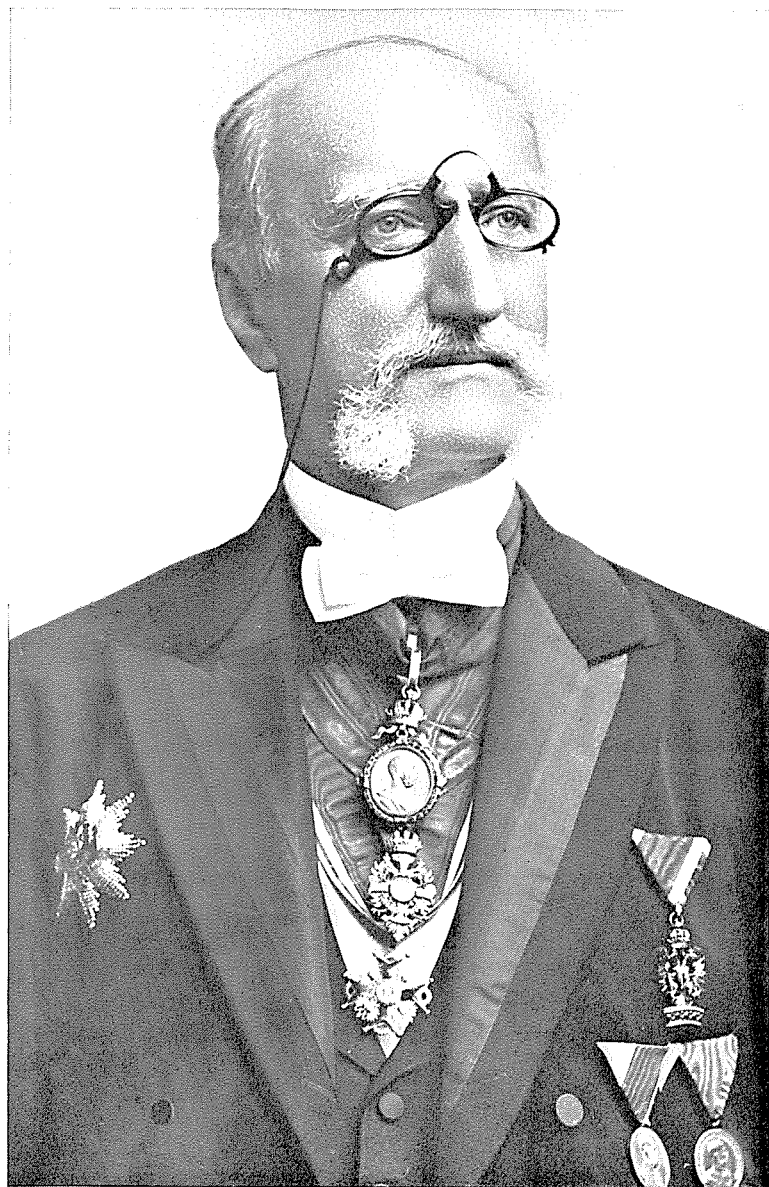
O rok později objevuje se v »Knize obecních snesení« jméno Jiřího Randy opět. Dne 4. června »Jiří Záhořík žádal na místě švagra svého Jiřího Randy, aby mu P. P. P., co v službě servuské zůstával, že jest se v té službě chvalitebně choval, attestace pod pečeti vydána byla.«⁵²⁾ Páni purkmistři zapomenuli na nepříjemnosti s bývalým servusem a podle snesení ze dne 8. června 1668. žádanou attestaci vystavili.⁵³⁾

Pak není po pět let o Jiřím Randovi žádných zpráv. Až zase ve snesení ze dne 24. III. 1673 se dočítáme, že »pan Jiří Randa dostavší se do Domažlic z měst Pražských žádal, aby P. P. P. dle cessi⁵⁴⁾ od nebožtíka pana otce jeho, s ním o tu zadržalou službu oučet se vykonal...«⁵⁵⁾

Po svém návratu z Prahy oženil se Jiří Randa dne 27. XI. 1674⁵⁶⁾ s Lidmilou,⁵⁷⁾ dcerou Fridricha Vakky,⁵⁸⁾ měšťana a senátora domažlického. Svědky sňatku byli nejpřednější domažličtí měšťané pan Fridrich Kaplánek ze Sonnenfelsu⁵⁹⁾ a Jan Maxmilián Bělohradský z Kosmačova.⁶⁰⁾ Matka nevěsty Kristina Vakková pocházela rovněž z rodu Bělohradských z Kosmačova.

Z různých záznamů je zřejmé, že měl Jiří Randa s manželkou Lidmilou 5 dětí: 1. Jan, *23. XI. 1675 (Matrika II. f. 13.) 2. Markéta, †3. VIII. 1867 (matrika I. f. 333.) 3. Antonín, *15. II. 1867, pokračovatel rodu (Matrika II. f. 96.) 4. Barbora,⁶¹⁾ *? ∞ Jan Šner. 5. Kateřina,⁶²⁾ *? ∞ Jan Svoboda.

V domažlických matrikách jsou zapsána narození jen Jana

E. Beaufort a. s.

Rodinný archiv.

JUDr. Antonín rytíř RANDA

a Antonína. Podle toho lze souditi, že Jiří Randa opět po svém sňatku Domažlice na delší čas opustil.

Sňatkem s Lidmilou Vakkovou zařadil se Jiří Randa mezi zámožné rodiny domažlické, neboť jeho tchán Fridrich Vakka odkázal celý svůj majetek dceři Lidmile Randové a synu Janu Vakkovi. Ten, když později vstoupil do kláštera, odkázal velkou část dědictví sestře. Kšaft, kterým Fridrich Vakka činí své poslední pořízení a který »vlastní rukou sepsal a podepsal«, je krásnou ukázkou tehdejší češtiny i tehdejšího smýšlení, a proto jej zde uvádím jen nepatrně zkrácený:⁶³⁾

»Ve jméno blahoslavené a nerozdílné Trojice svaté, amen. Tak jakž jsem sobě kolikráte z jiných lidí příklad bral a rozmejšlel, že jako suma všeho v tomto světě pomíjejícím nestálostí jest a nadále panuje, že mnohdykrátě spíše dnes než zejtra člověka smrti okamžení zachvacuje a z tohoto bídného světa, nešetřice stavu všelikého, odjímá; já pak s mým ještě dobrým rozmyslem, zůstávající v dobrém zdraví a chvála Pánu Bohu s dobrým rozumem, tak jakž mne Pán Bůh ráčil obdařiti za živobytí mého, pořízení a kšaft, poslední vůli mou, činím a to takto:

Předně ze statečku mého, co dědicové moji dostanou, společně a z dílů svých, poněvadž jsem to při sobě za živobytí svého usoudil a také předně Pánu Bohu slíbil, do špitála na chudé lidi k záduší jedno sto kop míšenských z jejich dílů dvou odevzdávám...

2. A poněvadž až posavade syn můj vlastní Jan Vakka dědicův vlastních nemá, tehdy dceři své Ludmile Randové, vnoučatům mým všem, dědinu mou vlastní k Tejnu při cestě k bílému Umučení, při dědině z jedné strany pana Karla Havlíka a z druhé strany dědiny pana Šebestiána Jánského z obojí strany vprostřed ležící kšaftuji a odevzdávám po smrti mé tak, kdyby všichni nebyli živi, aby jeden po druhém tu dědinu zdědil, pro památku mou na vnoučata nezapomínám.

3. Co se dotýče Evy Bělohradské, švagrové mé, poněvadž svůj věk u mne ztrávila a svou práci v domě mém hrubě dobře vedla, spravovala, statečků co mně Pán Bůh ráčil požehnati starostlivě opatrovati pomáhala, za tu její upřímnou a starostlivou práci odevzdávám dědinu jednu k Stráži pod dědinou pana Jana Šnera, spolu i s loukou, též dědinu dále k Stráži při dědině pana Daniele Bělohradského. Item, aby z těch gruntův věděla, kde obilí do stodoly dávatí, též stodůlku i se zahrádkou odevzdávám pro její lepší budoucí vychování. Item, že má svých některý kousek ovec, což i ještě z mého stáda, po smrti mé 4 kusy starých ovec očekávati a jednu krávu; ale že by nestačila ta jedna loučka při též dědině k Stráži, tehdy se ještě jí přidává jedna loučka za cihelnou, pod rybníkem zádušním, aby mohla ten dobyteček lépe vychovati pro její dobré. A to takto se jí ode mne odevzdává a po smrti mé postupuje, aby to vše do své smrti sama užívala, beze všech lidí překážky a jednoho každého, tomu chci a nařizuji.

Ty pak dvě dědinky s loukou k Stráži po smrti její mým strejcům Hanzovi Vakkovi a Matějovi Vakkovi, dětem jejich dědičně připadnouti mají, mimo obilí, kdyby ositě byly, že by na ně sama náklad vedla, ty by mohla komu by se jí líbilo odkázati a darovati. Tu stodůlku se zahradou, též loučku za cihelnou, to také po její smrti zase na syna mého Johanesa Vakku a dceru mou Ludmilu Randovou rovným dílem připadnouti má.

4. A dále co se dotýče ostatní pozůstalosti mé, movitých i nemovitých věcí, jako dům, dvůr, dobytek, koně, ovce, krávy, zahrada podle chalupy Kolářovic, ostatních dědin, luk, rybník, to odkazuji synu svému vlastnímu i dceři mé též vlastní Ludmile Randové s dítkami jejími, aby se spravedlivě na rovný díl rozdělili. Tomu chci a nařizuji, aby to všechno, co ode mne se píše, beze všeho křiku, vády a soudu upřímně, jeden s druhým pro pozhnání Boží zachovali, neboť jsem se dosti po ta všechna léta s týmž statečkem nastaral, než jsem ho dohromady jediný způsobil; ne aby o Vás mluveno bylo, co jest Stejskal nachoval, to aby Vejskal utratil, neboť kdo nezkusil, jak jest těžko statků těchto po léta nashromáždit a dětem dochovati.

N. B. Toto slušelo mně na pozor míti: Pokudž syn můj Johanese Vakka dědicův žádných po sobě by nezanechal, tehdy podle mého jeho napomenutí, aby dal pozor, kdyby měl z tohoto světa vykročiti, aby na svou vlastní sestru Ludmilu Randovou s dítkami jejími nezapomínal, též na mé vlastní krevní strejce Hanze Vakku a Matěje Vakku, děti jejich, obzvláště, budou-li syny míti, aby se mohli lépe živiti mezi poctivými lidmi — a ne, aby stateček z rukou krevních vyjítí měl, protože jest vždycky bližší košile než kabát, podle lidského přísloví. Etc. Actum sepsání v Domažlicích 7. VII. 1690.«

Fridrich Vakka zemřel o dva roky později dne 20. února 1692 ve stáří 74 léta. Rozdělení pozůstalosti bylo provedeno 10. června 1692.⁶⁴⁾ Podle tohoto podělení ujímala dědictví sama »Lidmila Randová s dětmi«, takže se dá souditi, že i Jiří Randa byl v této době mrtev nebo aspoň stále ještě mimo Domažlice.

Skutečné podělení Randovských dědiců po Jiříku Randovi se stalo takto:

»Léta Páně 1706, dne 8. měsíce července u přítomnosti pánův a přátel dožádaných, urozeného pana Jana Karla Kestnera, primátora, pana Václava Josefa Koránka a pana Matouše Randy,⁶⁵⁾ strejce krevního, mezi paní Lidmilou Randovou po nebožtiku dobré paměti panu Jiříkovi Randovi, měšťaninu královského města Domažlic, pozůstalou vdovou, a dětmi jejími, s ním splozenými, totiž Barborou, Kateřinou, Antonínem synem, stalo se postoupení a rozdělení statku všeho a všelijakého na gruntech po vejš jmenovaným panu Jiříkovi Randovi pozůstalého, kterého paní mater pro nedostatek zdraví a sešlost věku svého dáleji vyhlídávati, opatrovati a zdržeti nemohouc, takový na tři díly dítkám svým

dobrovolně zadává, toliko třetí mandel pro snadší sebe vychování do smrti své sobě tímto vystoupením zanechává a vyhrazuje.

Předně Antonínovi Randovi, synu nejmladšímu, dům v čtvrti Klášterské se vším k němu od starodávna příslušenstvím a co hřebem přibito a hlinou zamazáno jest, v kterém sobě do smrti její paní mateř byt pokojný zanechává a vyhrazuje.

Dědinu na Miškovci pod 6 strychů, dědinu při rybníce Vakkovským pod 5 strychů, dědinu k Luženicům pod 4 strychy, dědinu ve Vlčím hrdle pod 2 strychy a 2 větele, díl dědiny jeden k Tejnu po dědu pod 3 strychy a 2 větele, dědinu na Močálech a polovici rybníka Vakkovského, k tomu přední polovici dvora, kde podruzi své bydlení míti mohou pod sladovnú, též stodolu a půl zahrady při straně dvora ležící.

(Další díly byly určeny sestrám Antonína Randy: díl druhý Janovi Svobodovi a Kateřině manželce jeho, díl třetí Janu Šnerovi a jeho manželce Barboře.)

Kteréžto dobrovolné postoupení a rozdělení mezi spočátku jmenovanou paní Ludmilou Randovou, paní mateř a dětmi jejími... statku všeho a všelijakého po nebožtíkovi panu Jiříkovi Randovi, respective manželu a otci jich na gruntech pozůstalého... stalo se v příbytku paní Randové, léta a dne svrchu jmenovaného.⁶⁶⁾

Zápis o smrti Jiříka Randy však v domažlických matrikách není.

Rovněž roku 1706 nastalo »narovnění a podělení mezi dědici Vakkovskými o grundy Vakkovské k městu od kláštera reluirované«.⁶⁷⁾

»Léta 1706 dne 17. septembra na další ratifikaci J. M. pana rychtáře, P. P. P. radních stalo se mezi námi níže psanými dědici Vakkovskými o grundy, které pan strejc náš Jan Vakka skrze přijetí řádu svatého Augustina v klášteře zdejším přivedl, od nás zase proti složení dle vzácného magistrátu ratificováno taxy tisíc sto šedesáte sedm zlatých rejnských, k šosu městskému reluirováno, narovnění a podělení takové: díl jeden na Dlouhý hoře, dědina pod 6 strychů, na Nevolicím vrchu dědinka pod 2 strychy, na Babě díl dědiny jeden pod 2 strychy, u Smolova díl jeden pod 1 strych a 2 větele, rybník celý Vakkovský, k tomu díl jeden louky veprostřed pod tímž rybníkem; louky díl u lávek jdouc k Záhořanům, u Smolova díl louky oddola, na dvoře spolu s přináležející zahradou, díl jeden na Hořejším předměstí, při zahradě Tomáše Plajera díl jeden. Přijal a ujímá tento díl Antonín Randa.«

Dále následuje výpočet dílu druhého, který ujímá Jan Šner, a dílu třetího, který ujímá Jan Svoboda.

Krátce po úplném rozdělení dědictví Randovského i Vakkovského dne 22. listopadu 1706 »sešla prostředkem smrti s tohoto světa« ve stáří 74 let Lidmila Randová, rozená Vakková a nástup-

cem v posloupnosti Randovské se stal jediný mužský potomek Jiřího Randy

3. Antonín Randa.⁶⁸⁾

Narodil se 15. února 1687⁶⁹⁾ v Domažlicích a tamtéž také dne 1. února 1706⁷⁰⁾ slavil sňatek s Reginou Vorlovou.⁷¹⁾ Z tohoto manželství vzešlo 11 dětí, z nichž jen 6 zůstalo na živu. 1. Jindřich, *15. VII. 1707 ∞ Dorota. 2. Anna, *13. V. 1709, †7. VI. 1709. 3. Kristián, *31. VII. 1710 ∞ Sibyla Prášilová. 4. Jan Jindřich, *8. VIII. 1712 †30. IX. 1713. 5. František Vít, *15. VI. 1714. 6. Jan Antonín, *20. II. 1716, †7. X. 1717. 7. Jan Viktorin, *29. XI. 1719, †1721. 8. Antonín Jindřich,⁷²⁾ *16. XII. 1721, †5. I. 1801. 9. Jan Viktorin, *10. XII. 1723. 10. Anna, *18. XII. 1726 ∞ Leonhart Prášil. 11. Jan Kristian, *29. VII. 1729.

Antonín Randa své dědictví neudržel, snad početná rodina či přeměna zaměstnání, zemědělce v živnostníka, nutila ho k velkým odprodejům. Kruté požáry, několikrát Domažlice stíhající, zničily většinu městských knih, listin i cechovních památek, takže se nepodařilo zjistiti jeho zaměstnání ani důvody, proč skoro všechny nemovitosti odprodal. Uchovaly se jen knihy smluv, které obsahují zápisy o prodejkách a koupích Antonína Randy a manželky jeho Reginy, ale knihy samy nic nevysvětlují.

Dne 15. března 1708 odprodává Antonín Randa spolu se švagry svými Janem Šreirem a Janem Svobodou zahrádku za 34 zlatých;⁷³⁾ 20. července 1708 prodává Antonín Randa dvě dědiny Janu Ledvinovi za 305 zlatých rýnských hotových;⁷⁴⁾ 14. prosince 1708 prodává za 165 zlatých rybník;⁷⁵⁾ dne 14. června 1709 kupuje společně s manželkou louku od Jana Šreira za 78 zlatých;⁷⁶⁾ 18. dubna 1711 prodává s manželkou díl dědiny za 78 zlatých;⁷⁷⁾ 15. března 1712 prodává pole za 250 zlatých;⁷⁸⁾ 10. října 1719 prodává kus pole za 164 zlatých;⁷⁹⁾ 10. listopadu 1721 prodává zahradu za 40 zlatých;⁸⁰⁾ 30. října 1722 prodává louku za 125 zlatých;⁸¹⁾ 20. května 1723 prodává dědinu za 175 zlatých;⁸²⁾ 2. prosince 1723 prodává stodolu za 50 zlatých;⁸³⁾ 18. srpna 1724 prodává díl dědiny za 80 zlatých;⁸⁴⁾ 24. října 1724 prodává dědinu za 160 zlatých;⁸⁵⁾ 25. června 1725 dává Antonín Randa ujištění velebnému pánu děkanovi domažlickému na 285 zlatých, které jemu dluží;⁸⁶⁾ tentýž den prodává louku za 130 zlatých;⁸⁷⁾ 3. října 1725 prodává dědinu za 114 zlatých;⁸⁸⁾ 19. května 1726 prodává dům za 250 zlatých.⁸⁹⁾ Dne 7. června 1738 kupuje od své tchyně paní Anny Vorlové dům za 300 zlatých;⁹⁰⁾ 6. března 1740 prodává louku za 110 zlatých;⁹¹⁾ 21. ledna 1741 prodává grund rolní za 125 zlatých;⁹²⁾ 5. června 1741 prodává Regina Randová dceři své vlastní Anně, manželce Leonharda Prášila, kus pole za 10 zlatých;⁹³⁾ 13. list. 1741 Antonín Randa prodává dědinu za 127 zlatých;⁹⁴⁾ 17. prosince 1741 prodává louku za 110 zlatých;⁹⁵⁾ 11. dubna 1742 prodává kus pole za 27 zlatých;⁹⁶⁾ 6. ledna 1743 prodává zeti Leonhardu Prášilovi a synu Kristianu Randovi grunt rolní za 270 zlatých;⁹⁷⁾ 17. března 1743 prodává

grunt rolní za 129 zlatých;⁹⁸⁾ 18. ledna 1744 prodává dům za 300 zlatých;⁹⁹⁾ tři roky po posledním známém odprodeji umírá Antonín Randa dne 18. března 1747;¹⁰⁰⁾ jeho manželka Regina zemřela dne 2. června 1755.¹⁰¹⁾

4. Jan Randa.¹⁰²⁾

Dalším členem v posloupnosti domazlických Randů byl Jan Randa. Jeho osobnost jest jakýmsi neznámým randovského rodu. Takové záhady má snad každá rodová historie a zůstávají nerozluštitelné i přes sebesvědomitější pátrání.

Otec Jana Randy jménem Antonín dal pokřtiti ze svých 11 dětí pět jménem Jan. Bývalo sice dobrým zvykem, že umřelo-li dítě, dostalo příští dítě, stejného pohlaví, jméno zemřelého, ale Antonín Randa dával i žijícím stejná křestní jména, rozlišuje je pouze druhým křestním jménem. Tak roku 1712 se mu narodil Jan Jindřich (†1713), r. 1716 narodil se Jan Antonín (†1717), roku 1719 narozen Jan Viktorin (†1721), roku 1723 se narodil Jan Viktorin a r. 1729 Jan Kristian. Oba posledně jmenovaní Janové zůstali na živu a jeden z nich se stal pokračovatelem rodu. V době, kdy se mohli oženiti, nalézáme v matrikách dva zápisy sňatku Janů Randů. Dne 1. února 1751 žení se Jan Randa s Annou Kašparovskou¹⁰³⁾ a dne 12. října 1753¹⁰⁴⁾ žení se Jan Randa s vdovou Kateřinou Říškovou. Ani u prvního, ani u druhého zápisu není uvedeno druhé křestní jméno. Také zápisy v matrikách zemřelých neudávají druhého křestního jména. Podle matrik zemřel první Jan Randa, povoláním punčochář, 13. února 1793 ve stáří 70 let, druhý Jan Randa, rovněž punčochář a taktéž sedmdesátiletý, umírá dne 4. března 1799. Rodopisný badatel stojí před záhadou, který z těchto dvou bratrů je pokračovatelem rodu.

Ani zápisy o narození jejich dětí tuto otázku nevysvětlují, naopak ji činí ještě nejasnější. V matrikách totiž není zapsáno ani jedno narození dítěte Jana Randy a manželky jeho Anny, rozené Kašparovské; zato však již 12. listopadu 1751, tedy dva roky před svatbou, bylo pokřtěno dítě Jana Randy a Kateřiny, jménem Barbora. Dne 14. října 1753 (dva dny po svatbě) bylo pokřtěno dítě opět Jana Randy a Kateřiny, Leonora. Je snad možné, že Jan Randa, nemohá se včas oženiti, přiznal se k otcovství, aby děti dostaly jeho jméno, ale ani tato domněnka není nikde potvrzena.

Když jsem se marně pokoušel rozluštit záhady okolo Jana Randy, shodou okolností pracoval v domazlickém arciděkanství také člen Rodopisné společnosti vrchní ředitel Jiří Felix, zabývající se též rodopisem randovským; ale ani naše společné úsilí nevyneslo do věci jasno. Budou tudíž tyto záhady asi již stěží rozluštěny, neboť se uchovalo z té doby jen velmi málo písemných památek. Na rodovém původu dalších členů tato neznáma však nic nemění, neboť zde šlo o rodné bratry. Nezbyvá tedy, než sestaviti výčet dětí Jana Randy a Kateřiny: 1. Barbora, *12. XI. 1751. 2. Leonora, *14. X. 1753. 3. Jan, *9. X. 1754. 4. Jan, *4. V. 1756. 5. Petr,

*9. X. 1758, pokračovatel rodu. 6. Matěj, *2. XII. 1761. 7. Bedřich, *9. VI. 1765. 8. Barbora, *30. X. 1767. 9. Anna, *11. IV. 1769. 10. Kateřina, *?, †24. III. 1760.

5. Petr Randa.¹⁰⁵⁾

O pátém Randovi ve známé posloupnosti jsou zprávy bezpečné. Narodil se 9. října 1758¹⁰⁶⁾ jako syn Jana Randy a manželky jeho Kateřiny. Vyučil se otcovu řemeslu, to jest punčochářství, a za ouda nejslavnějšího cechu domažlického, cechu punčochářského, byl přijat 21. listopadu 1780. O sedm let později, dne 2. května 1787,¹⁰⁷⁾ byl oddán jako »měšťan domažlický« se Zuzanou Tomasy.¹⁰⁸⁾ Nevěsta, narozená 18. I. 1768, byla dcerou Matěje Tomasy a Kateřiny Kryštofův; po matce pocházela z rodu Příhodova, z něhož vyšel i známý domažlický lidumil P. Antonín Příhoda. Jejich manželství bylo velmi plodné, neboť měli 12 dětí: 1. Magdalena, *5. II. 1788. 2. Kateřina, *7. IV. 1790. 3. Anna, *20. XII. 1791. 4. Václav, *21. II. 1794, pokračovatel rodu. 5. Jan, *3. V. 1796. 6. Salomena, *14. VI. 1797. 7. Petr, *9. VIII. 1798. 8. Zuzana, *23. X. 1800. 9. Marie Anna, *24. III. 1802. 10. František, *22. III. 1804. 11. Jan, *5. IV. 1806. 12. Matěj, *11. III. 1808.

Petr Randa býval po dlouhá léta starším punčochářského cechu a dlužno litovati, že se nezachovalo více cechovních památek, které by daly blíže nahlédnouti do jeho života. Zachovány jsou totiž jen dvě knihy a to »Kniha příjmů a vydání«¹⁰⁹⁾ a »Kniha zápisů cechu punčochářského«¹¹⁰⁾, obsahující zápisy od r. 1806 až do r. 1915, kdy společenstvo, dřívější cech, zaniklo. Knihy obsahují stručné záznamy, podle nichž se dá zjistiti, kolik který člen byl povinen platiti, kolik bylo přijato od zkoušek, kolik vyplaceno »za čištění bytu pana staršího«, kolik bylo dáno na chudé vdovy a staré mistry, cestujícím tovaryšům, panu děkanovi za mši svatou, od dohlídky praporce atd.¹¹¹⁾

Že byl Petr Randa velmi zámožným měšťanem, dosvědčují nejen některé dochované zápisy v gruntovních knihách, ale též ta okolnost, že mohl dopřáti svým dvěma synům, Václavovi a Františkovi, vysokoškolská studia. O jeho majetkových poměrech jsou uchovány tyto zprávy: Dne 29. března 1789 přejímají Petr a Zuzana Randovi od Zuzaniných rodičů, Matěje a Kateřiny Tomasovských, dva rolní grundy o 1607 sázích výměry¹¹²⁾; 20. srpna téhož roku kupují Petr Randa a manželka jeho várečný dům za 550 zlatých;¹¹³⁾ 6. srpna kupují grunt rolní za 350 zlatých;¹¹⁴⁾ 12. dubna 1796 kupují grunt rolní, mající 844 sáhů míry, za 75 zlatých;¹¹⁵⁾ 21. srpna 1800 kupují díl valu za 100 zlatých;¹¹⁶⁾ 21. srpna 1802 prodává Matěj Tomasy luční grunt svým dětem respective zefům Kašparu a Tereze Kreslovým a Petru a Zuzaně Randovským manželům k jejich společnému jmění, za 1.000 zlatých;¹¹⁷⁾ 15. ledna 1811 kupuje Petr Randa s manželkou grunt rolní za 1.000 zlatých.¹¹⁸⁾ Dne 12. srpna 1818 postoupil Petr Randa svůj dům i většinu polí svému synu Petrovi,¹¹⁹⁾ ten však nemíně jej držeti, postu-

puje jej 7. ledna 1825 bratru svému mladšímu Janovi, a »Petr Randa starší, otec obou, ačkoliv již věkem sešlý, dílem ještě k hospodářství přikročiti chce, pro uvarování jakéhokoliv se po smrti povstát mohoucí rozepří.«¹²⁰⁾

Petr Randa umírá o Novém roce 1. I. 1840 v Domažlicích; jeho manželka Zuzana zemřela již o dva roky dříve, 23. února 1838.¹²¹⁾

6. V á c l a v R a n d a .¹²²⁾

Pohnuté životní osudy Václava Randy a celé jeho rodiny vyličila jeho vnučka Josefa Regálová v »Rodinné kronice«. K jejímu doplnění uvádím zde jen několik neznámých dat a zpráv ze života Václava Randy a jeho manželky Salomeny, rozené Neubauerové.

Václav Randa se narodil 21. ledna 1794¹²³⁾ v Domažlicích v čp. 98 a téhož dne byl také pokřtěn. Zámožný otec nechal ho vystudovati na universitě, kde dosáhl 30. VIII. 1816 absolutoria »juristicko-politických« studii. V pozdějších letech složil apelační zkoušky a dne 18. V. 1818 obdržel dekret, jímž byl českým apelačním soudem uznán způsobilým, aby zastával místo rady v královských a municipálních městech nebo justiciára v německých a českých místech. Od září 1818 byl jako právník ve službách domažlického magistrátu a panství kouteckého. V témže měsíci na svátek svého patrona (28. IX.) se také oženil¹²⁴⁾ se Salomenou Neubauerovou, s níž měl devět dětí: 1. Anna, *29. XI. 1819 ∞ Karel Hupner. 2. Josefa Marie,¹²⁵⁾ *16. III. 1821 ∞ MUDr. A. Klement. 3. Rosalie, *3. III. 1822 ∞ MUDr. Carmine. 4. Salomena, *21. VI. 1825, †9. IV. 1901. 5. Eleonora, *27. VII. 1826, †1836. 6. František,¹²⁶⁾ *4. X. 1829, ∞ Jana Ruthnerová. 7. Jan, *13. V. 1831. 8. Antonín, *8. VII. 1834, pokračovatel rodu. 9. Barbora, *11. V. 1836, †5. I. 1863.

Roku 1821 Václav Randa nastoupil jako justiciár na panství Chotiměřském a 1. října 1823 přešel na panství velkoknížat Palmů do Bystřice nad Úhlavou. Postavení justiciára na tomto panství bylo velmi zodpovědné a namáhavé. Randa proto ponechal veškerou starost o domácnost a velmi četnou rodinu své manželce, zatím co se sám věnoval svému povolání. Nevšední vědomosti a pílě zjednaly mu záhy vážnost v kruzích právnických a přízeň panstva.¹²⁷⁾ Když roku 1839 přešlo toto panství prodejem na knížete Hohenzollerna, vystavila soudně ustanovená sequestrace panství Palmovského Václavu Randovi zasloužené osvědčení, »že tentýž zastával po 16 let místo justiciára na tomto panství až do jeho prodání a významenal se výborně přísnou poctivostí, dokonalou znalostí obchodu a neúnavnou pílí ve svých služebních záležitostech, takže podepsaná sequestrace vidí se povinna pana Václava Randu zvláště doporučiti za jeho skutečné zásluhy o ni a o panství Bystřici jako obratného a řádného právníka a jako úctyhodného poctivce.«¹²⁸⁾

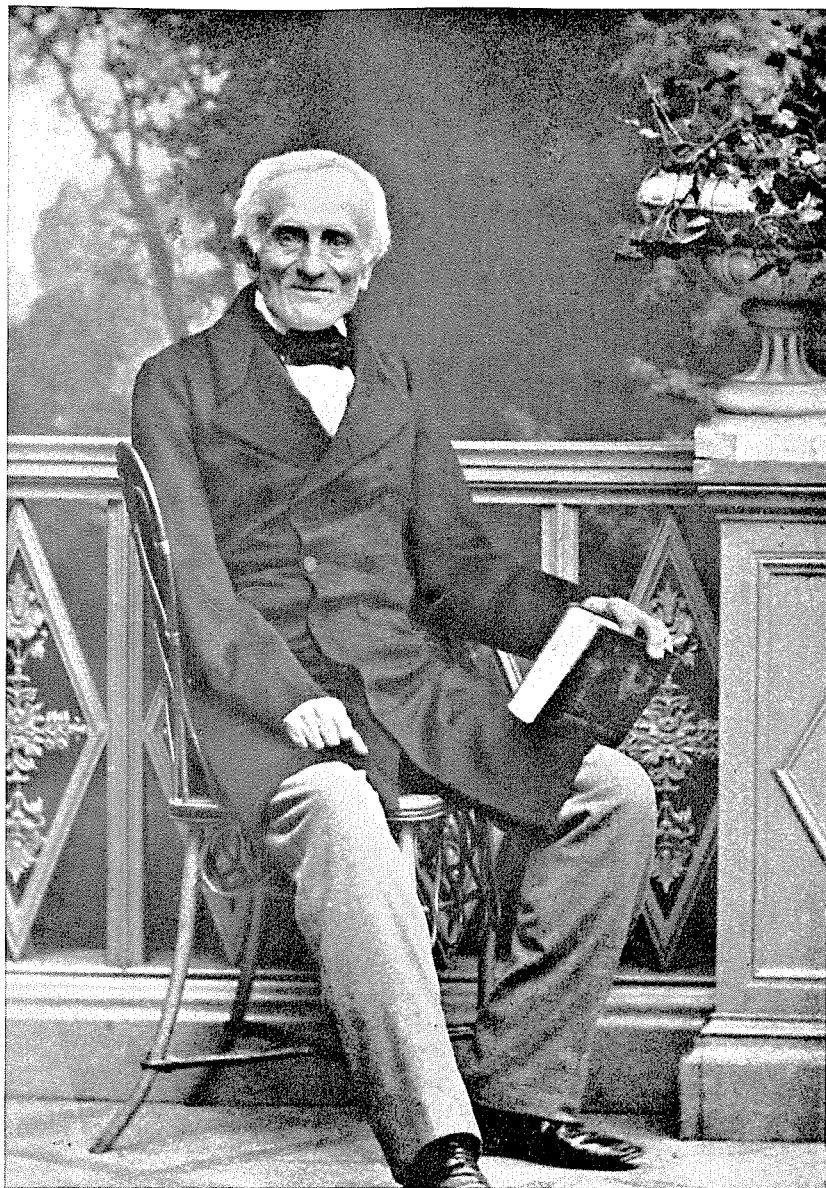
Václav Randa setrval ve službách panství Bystřického až do zrušení patrimoniální pravomoci, t. j. do roku 1850, kdy přestoupil do státních služeb. Nejprve byl jmenován 22. III. 1850 asesorem a samosoudcem okresního soudu v Domažlicích, odkud byl 14. XI.

1851 přeložen jako soudce II. třídy do Přeštic, kde se stal po zřízení okresních úřadů okresním představeným. V Přešticích se Randům nedařilo ani zdaleka tak dobře jako v Bystřici. Malé příjmy, dorůstající děti, studia dvou synů, tragické smrti zeťů vyčerpávaly Václava Randu úplně, takže uvažoval o odchodu do pense a o získání notářství. Bohužel špatný zdravotní stav a vysoké stáří nedávaly žádné příznivé vyhlídky do budoucna, a tak se Václav Randa obrací s uctivou žádostí na svého bývalého zaměstnavatele knížete Hohenzollerna. Koncept této žádosti, který se uchoval v rodinném archivu, nejlépe vystihuje jeho tehdejší situaci.¹²⁹⁾

Vaše královská Výsosti nejjasnější kníže a pane!

Dekretem správy bývalého knížecího panství Palmů ze dne 14. září 1823 jsem byl jmenován justiciárem panství Bystřice a sloužil jsem v této hodnosti P. T. panu knížeti z Palmů Gundelfingen až do 10. července 1839; od té doby jsem sloužil nejjasnějšímu panu otci Vaší královské Výsosti, jemuž panství Bystřice 10. července 1839 připadlo, nepřetržitě k plné spokojenosti vysoké knížecí správě panství až do června 1850, kdy zrušením patrimoniální soudní pravomoci v korunních zemích rakouských zanikl také knížecí patrimoniální soudní úřad v Bystřici. Jelikož mi bylo naznačeno vysokoknížecí správou panství, že lze mých služeb postrádati a že nemám naděje, abych zůstal dále ve vysoceknížecích službách, byl jsem nucen, abych požádal za státní službu, jelikož povinnost vydržovati svou osmičlennou rodinu, zvláště vychovati dva studující syny, Františka a Antonína, mi přikazovala, abych hledal zaměstnání za každou cenu. Vskutku jsem byl jmenován roku 1850 jako asesor u okresního kolegiálního soudu v Domažlicích s ročním příjmem 800 zl. a r. 1851 okresním soudcem v Přešticích s ročním příjmem 1.000 zl., kde nyní jsem zaměstnán se stejným platem u nově organisovaného okresního úřadu jako okresní představený.

Narozen 21. ledna 1794, ztrávil jsem své nejlepší síly v období let 1823 až 1850 plných 27 let jako knížecí sluha, vykonáváje soudcovský úřad v Bystřici, a sice pro neobyčejné námahy, které vyžadovaly justiční záležitosti na panství o 24.000 duších, skoro do vyčerpání, neboť po celý čas jsem byl jediný sluha panstva, způsobilý k vykonávání soudcovského úřadu, a ve snaze ušetřiti vysokému panstvu všechny zbytečné výdaje, napjal jsem všechny síly své k tomu, abych vyřizoval všechny věci sám. Velikost tehdejšího namáhání nyní za poslední dvě léta ve stáří stále více pociťuji; stojím zde nyní v 69 letech, námahou úřadu sehnut a stářím vysílen, aniž bych byl schopen, věnovati se státní službě dále a na tak dlouho, abych měl nárok aspoň na polovinu pense, t. j. 500 zl., neboť podle rakouských pensijních normalí bych k tomu musel býti 25 let ve státní službě a doba ztrávená ve vysoceknížecích službách, protože byla poskytnuta soukromým zájmům, se nezapočítává. Vícero knížecích úředníků, kteří sou-

E. Beaufort a. s.

Rodinný archiv.

Profesor dr. Jakub Filip KULIK

časně se mnou sloužili, těší se již nyní platu na odpočinku z Vaší velkoknížecí milosti a věřím, že jsem ve svém úředním oboru neprokázal nejjasnějšímu knížecímu rodu služby menší. Zvláště přesnou správou a opatrným uložením sirotčího jmění, přesným účetnictvím, vymáháním i odváděním tax bylo Vašemu jmění mnoho získáno a uspořeno.

Když jsem až do nynějška 5 dětí zaopatřil, spočívá na mně ještě výchova a zaopatření 3 dětí a nemohu nedoznat, že této povinnosti při mém platu a trvajícím drahotě a nedostatku majetku nemohu dostát, zvláště když můj syn Antonin, který studuje na pražské universitě státní a právní vědy s vyznamenáním, ještě mnoho let potřebuje podpory. Také náhlá smrt mého zetě MUDra Carmine před čtyřmi roky, kterýž zanechal 7 nezaopatřených dětí bez majetku, mne nutí, abych je zaopatřil a obstaral jim výchovu podle svých sil, a konečně osudná smrt mého druhého zetě, Dra Klementa v Domažlicích před dvěma roky, který zanechal čtyři nedospělá dítky, rozmnožila kruh mých povinností a starostí.

Někdy nejjasnější knížecí pan otec Vaší Výsosti poskytl mi roku 1850 výpomoc 200 zl. a pro mého syna Antonína po tři roky podporu ročních 100 zl. a ústně mně dal vysoké ujištění své vysoké milosti, která mně jako stále věrnému a poslušnému sluhovi sloužila za útěchu; tentýž také roku 1850 mi dal své milostivé ujištění, že jeho milost nedopustí, aby mně zrovna tak jako ostatním služebníkům něco scházelo. Předčasná smrt, k nejlubšímu smutku všech, kteří znali tohoto přítele lidu, jehož památka v srdcích jeho vděčných sluhů stále žije, zamezila splnění jeho ujištěné milosti.

Podle přiloženého lékařského vysvědčení zeslábl jsem v poslední době tak, že již nemohu státní službu více zastávat a jsem nucen žádati o pensionování.

Jelikož však po mé 11leté státní službě dostanu pouze 333 zl. pense, obnos, který za dnešních poměrů sotva stačí pro vydržování jedné osoby, tím méně pro četnou rodinu, jejíž zaopatření odvisí ode mne, dovoluji si ve veškeré poníženosti vznést prosbu, aby Vaše královská Výsost ve své milosti a spravedlnosti vyhověla mé nejponíženější prosbě a pro můj krátký život v uznání mých, panstvu prokázaných 27letých služeb, mne obdařila pensí. Zatím co požehnání Všemohoucího svolávám na Jejich král. Výsost a její rodinu, zůstávám v ponížené úctě

Vaší Výsosti věrně poslušný sluha

Václav Randa,

dřívější justiciár a okresní představený
v Přešticích.

Koncept tohoto podání byl napsán po prvé 10. listopadu 1855, později asi roku 1861 byl pozměněn a opraven. Václav Randa však

tuto uctivou prosbu asi neodeslal, neboť zůstal až do své smrti dne 14. února 1863, kdy zemřel po dlouhé a těžké nemoci, okresním představeným v Přešticích. Pochován je tamtéž ve společném hrobě s nešťasně zahynuvší dcerou Barborou.

Salomena Randová rozená Neubauerová¹³⁰⁾

Pročítáme-li dnes dopisy manželky Václava Randy, Salomeny rozené Neubauerové, nebo nahlédneme-li do »Rodinné kroniky« J. Regálové, představíme si živě tuto statečnou českou matku a babičku. Maně se ve vzpomínkách vynoří obraz babičky Boženy Němcové.¹³¹⁾

»Pamatuješ se ještě dobře na naši babičku, když po dědečkově smrti se přistěhovala do Domažlic, ač jsi o tolik roků mladší než já. Vid', byla stará, ale stále hezká; vysoká, silná, tahy tváře jemné, pleť hebká a bělounká. Z očí jí zářila neobyčejná laskavost, nosík měla trochu zahnutý, aristokratický, a okolo malých, trochu zapadlých úst pohrával často úsměv. A přece celý výraz tváře jevil duševní utrpení. Byla vždy velmi pečlivě oděna, obvykle v tmavé šaty. Na šedých vlasech nosila doma bílý batistový čepeček s nakulmovanými kraječkami kol obličeje; uvázan byl pod bradou muselínovými stuhami, splývajícími k pasu. Byla tůze hezká ta naše babička, a velmi dobrá.«¹³²⁾

Tak začíná své vzpomínky na babičku Josefa Regálová v »Rodinné kronice«, která od šťastného mládí a nešťastné prvé lásky líčí celý její život, všechny radosti a strasti, které jí osud připravil. Strastí měla o mnoho víc, ale statečně je vždy snášela a přemáhala, neboť stále doufala v lepší příští. »Bůh mě vždy po starostech a zármutku potěšil«, tak píše v jednom dopisu svému synu Dru Ant. Randovi. Těch dopisů, adresovaných jejímu »drahému Tony«, uchovalo se v rodinném archivu několik desítek. Dr Randa si je schoval po celý život jako nejdražší památku. Jsou také nejkrásnější ukázkou veliké lásky mateřské i statečného srdce Salomeny Randové. Babička Salomena Randová koncem roku 1862 a začátkem r. 1863 prožívala snad nejhroznější chvíle svého života. Její muž je na smrtelném lůžku, a nejmladší dcera, mající před svatbou, utrpěla právě na Štědrý den 1862 při ošetřování těžce nemocného otce smrtelná popálení. Čtrnáct dnů nešťastná matka pečuje dnem i nocí o nebohou dceru, ale marně. Její drahá »Bábi« zemřela 5. ledna 1863 a za měsíc 14. února jí umírá muž. Ještě se nevzpamatovala z těchto dvou krutých zásahů osudu, a již přichází nový zármutek, neboť v Praze 28. února 1863 umírá tchán jejího syna Antonína, Dr. J. F. Kulík. Jak statečně snášela svůj osud osmašedesátiletá stařenka, dokazují tyto výňatky z uchovaných dopisů: Dne 27. prosince 1862, třetí den po neštěstí »Bábinky«, píše svému synu Františkovi:

»Já nechci na Tony psát, neb myslím, že o tom nic neví, a já sem i s tím spokojena, bysme mu tu ouskost tak velkou ne-

dělali. Otec je tak stejně, jak jsem v předešlém psaní psala. Bábí, se mi zdá, že se to bude lepší a doktor čeká zjejtřejší den, že se to rozsoudí, buď na lepší nebo ne. Ona dnes už mluví, oči jsou taky zdravý, jen otekly. V prsách je to nejhorší a to povídá doktor, ty puchejře, co se ukazují, že sou k naději. Ona má hledění, že lepší nemůže žádný mít a já obětuju jako matka všechno, co mého nejmožnějšího je, bych sobě nic předhoditi nemohla, a tak to Bohu poroučím a se do jeho vůle božský docela odevzdávám — staň se vůle božská! My ji mažem s liliovým olejem neustále. Až dnes už můžem přec hodinama vysadit. Ona měla první noc velký bolesti, ičko ale je tichá a povídá, že bolesti nemá; taky chvilema spí. Ona je hrozně změněná, nežádejte si ji vidět, mě každý na ni kouknutí duši v mým těle proráží. A když k ní přijdu, tak jen nařiká, by kripem neostala, že s rukama ještě hejbat nemůže. Já ale myslím, i taky doktor mně povídá, dyž ona při živobytí ostane, že zas vše dobré bude. Očekávejte zas za pár dnich ode mne zprávu, já vám budu psát, jak bude. U otce jsou ty slaboty pořádě stejný, ty se nechťejí nic lepší. Já musím pořád okolo otce bejt, ičko sem ho do postele položila, žádný to tak neudělá jako já a Bůch mně síly dodává, abych otce uzvihla a do posteli dala. Bábí se o něco lépe drží, neb se na otce ptá a taky na ledacos pamatuje...

Bohu Vás poroučí a libá Vás všechny vaše upřímně milující a zarmoucená

matka. «133»

»V Prešticích dne 30ho. 12. 1862 ve 3 hodiny odpoledne.

Drahá Angelo a Tony, Hany a Franz!

Všem dohromady vám přání šťastný a veselý nový rok přeju. Buch ajť vás potěší a všem, co potřebného bude, vám dá, požeňnání božský a rodičůch ajť vás na všech místech doprovází a v radost obrátí. Dále Vám vědět dávám, že s Bábí nám docela doktor naději dává, že se vyhojí, ale dlouho že to trvat bude. Včera ji ty puchejře ponejprv pan doktor prostříhl a zejtra podruhý, povídá, že bude opakovat. Ona je poráde v horkostech, ale přec dobře všechno mluví. V noci mě prosila, bych Vám psala o tu mast. Já sem to řekla, doktor ale ještě mě nedovolil a povídá, nic jiného než s tím liliovým olejem a dřevěným, to že už oleje moc, a porade studený obklady se dávají a ty sou vždy horký, že se z nich kouří, dyž je s ní pryč sundávám. Otec se tak stejně pořádě slabej nachází, nic se to nechce lepší, dyž si nejlepší potěšení dělám, tak přec se musím toho strašit, že ta slabota je tuze velká. My musíme bejt na všechno připravený na dobrý i na zlý a přijmout to z rukouch božských.

Já Vás ještě jednou žehnám a do ochrany Božský poroučím, ostávám vaše upřímně milující

matka. «134»

»V Prešticích dne 5ho 1. 1863., 12 hodin v poledne.

Drahý Tony a Angelo, Franz a Hany!

Vědět Vám dávám, že Bábí, moje drahá Bábí, před hodinou žít přestala, tehdy v 11 hodin před polednem šťastně u přítomnosti pana doktora skonala. My sme do poslední chvíle mazali a obkládali a všechno ve dne v noci hlídali, přec ale žádná pomoc pro ni nebyla. Jestli chcete, tedy ji k hrobu doprovodte. Buďte uspokojeni, ona měla dobrý posloužení a všechno a poručte to pánu Bohu se mnou, aby mne i Vás Bůch posilnil. Otcí je nětco lepší, já sem mu to pomalu řekla. Funus bude v 9. hodin ráno ve čtvrtek.

Vaše matka.«¹³⁵⁾

»Dne 1ho 3. 1863. Před hodinou sem od vás tu tuze smutnou zprávu, která mne skrz mé srdce bodla, obdržela a pak sem toužila, bych se toho dobrého otce vašeho znát naučila. Už mi to dopřáno nebylo, já Ti moje drahá Angela a Tony žádný vyražení z toho zármutku ani útěchy dát nemůžu, neb to s Vámi cítím a trpím a vaši drahý matce a panu bratru vyřídte ode mne, že jen v modlitbě na vás všechny pamětliva budu, aby vás též Bůch posilnil, abyste tu lítost a bolest lechčejc přenesli, neb ta bolest a ta ztráta není žádnému, který to nepřestál k povědění a taky žádný to není v stavu vymluvit, než náboženství tu sílu Vám dodá, doufejte Boha. Já eště posavade síly nemám a Sáli taky je tak tůze osláblá, že musí ostat v posteli, to mi taky vše starost dělá. Já sem se toho vašeho zármutku den ode dne obávala a jen sem v Boha doufala, že to tak brzy nepřijde, jak nás to překvapilo, ať jen se sama šetří, že ji to zkazuju a radím, by si vyjela, neb to tak bude tuze cítit jako já a pak s tím nic sobě nepomůž. Já to s vámi vše cejtím, ty bolesti, neb ty dvě rány nemám ještě zahojeny a tu třetí už zas přišla. Pročež vás o to prosím, nepodejte se tak ty velký bolesti a zármutku, byste to na svém zdraví jako my netrpěli. Myslete si, že to jedinký dobrý ste měli, že ta nemoc kor tak dlouho, jak u nás nebyla, že Váš dobrý otec se tak dlouho nemusel s ležením trápit a vy tak žalostně se nemuseli dívat, neb si ani pomyslit nemůžete tu zkoušku, kterou sme my přestáli a odtud ty slabosti u nás ičko teprv přichází.

Já vás do ochrany Boží poroučím a budu Boha za Vás prosit, by Vás posilnil a těm našim zemřelým, by se do nebe dostali a se tam schledali a radovali; tak se někdy i my s nima schledáme.

Kdež ostávám vaše s vámi želící a trpící matka, která vás napominá a prosí, byste sobě na vašem zdraví neuškodili. Za to vás všechny prosím, neb s tím toho ani nejmenšího nepomůžem a ti zemřelí to nežádají, nýbrž nás napominají.«¹³⁶⁾

Jejím nejmilejším dítětem byl Antonín Randa, i když se nedočkala jeho největších životních úspěchů. K němu se obracela se

všemi svými starostmi, a její »drahý Tony« jí její velkou lásku splácel snad ještě větší láskou synovskou. Když 20. listopadu 1873 ve věku 78 let zemřela, »viděla jsem po prvé a naposled plakat mého otce. Měl svou matku nesmírně rád a ona si toho zasloužila — byla to ušlechtilá česká žena a matka«. Tak končí své vzpomínky na babičku Randovou Něla Kruliš-Randová.¹³⁷⁾

7. JUDr. Antonín rytíř Randa.¹³⁸⁾

Sebestručnější životopis Jeho Excelence ministra JUDra Antonína rytíře Randy, nejznamenitějšího českého právníka, přesahoval by daleko rozsah tohoto článku. O životopis Randův pokusilo se již několik spisovatelů, ale všechny tyto práce zůstaly jen neúplnými pokusy, takže Dr. Antonín Randa i jeho veliké dílo stále ještě čeká na svého historika. Uvádím zde proto jen jeho krátké curriculum vitae, v poznámkách nejběžnější Randovskou biografii, v níž jsou další odkazy pro studium Randovy osobnosti i jeho díla.¹³⁹⁾

JUDr Antonín rytíř Randa se narodil dne 8. července 1834¹⁴⁰⁾ jako osmé dítě Václava Randy. Po vychození obecné školy v Bystřici a tak zvané normálky v Domažlicích vstoupil na gymnasium v Klatovech, odkud přestoupil na Novoměstské gymnasium do Prahy, kde také maturoval. Universitní studia ukončil roku 1856 a ihned vstoupil do soudní praxe; studoval však dále. Dne 10. června 1858 byl promován doktorem veškerých práv a roku 1860 dne 12. července se habilitoval na pražské universitě. Dne 16. května 1862 byl jmenován mimořádným profesorem práva občanského, obchodního a směnečného. Roku 1864 zakládá Právnickou jednotu a roku 1865 vydává své první velké dílo »Der Besitz«, základ jeho slávy a právníckého věhlasu.

Dne 6. února 1868 byl jmenován řádným profesorem, ve školním roce 1872/73 je děkanem právnické fakulty, r. 1873 zvolen za řádného člena Královské české společnosti nauk, r. 1876 je vyznamenán řádem železné koruny III. třídy, r. 1877 zvolen členem Sociétés de législation comparée, r. 1878 se stal členem Královské akademie věd a umění v Krakově, r. 1879 je vyznamenán ruským řádem svatého Stanislava. Roku 1880 kandiduje za poslance v okresech Smíchov a Karlín. Dne 16. ledna 1881 je jmenován doživotním členem panské sněmovny. Dne 15. února téhož roku stává se členem říšského soudu, později jeho vicepresidentem. Dne 9. února 1882 pronáší v panské sněmovně slavnou řeč, kterou dosáhl rozdělení pražské university na českou a německou. Dne 9. července 1882 jmenován dvorním radou, ve školním roce 1882/83 je prvním prorektorem české university a příštího roku 1883/84 se stal jejím rektorem. Dne 10. dubna 1888 mu byl propůjčen rakouský čestný odznak pro vědu a umění. Dne 13. června téhož roku je slavnostně promován za čestného doktora university bolognské.

Roku 1890 při zřízení České akademie věd a umění byl Dr. Randa jmenován jejím členem a zvolen předsedou I. třídy akade-

poli je stříbrný, červeně svázaný liktorský svazek se sekerou ve směru břevna. Na horním okraji štítu spočívají dvě korunované turnajové helmy, z pravostranné visí dolů modrá, z levostranné červená, cele stříbrně podložená pokryvadla. Koruna helmy po pravici nese orlí vzlet, rozdělený tak, že vpravo je stříbro nad modrou barvou a vlevo obráceně; v tomto orlím vzletu je zasazený liktorský svazek, podobný liktorskému svazku ve štítě. Z koruny helmy po levici vyrůstá dvojocasý stříbrný lev s červeným jazykem.«

Upřímně želen českým národem, a zvláště jeho právnickou obcí, zemřel JUDr. Antonín rytíř Randa na začátku světové války, dne 6. října 1914, ve svém letním sídle v Dobřichovicích, doživ se krásných oslav svých osmdesátých narozenin. Pochován dne 9. října 1914 na královský Vyšehrad, kam byla později pohřbena také jeho choť, jež zemřela též ve vysokém stáří 84 let dne 2. září 1925.

Profesor doktor Jakub Filip Kulík.¹⁴³⁾

Tchán Dra Antonína Randy, prof. Dr. J. F. Kulík, pocházel ze Lvova, kde se narodil 1. května 1793.¹⁴³⁾ Ze Lvova pocházela též jeho manželka Kateřina z Deglů.

Profesor Kulík, věhlasný matematický spisovatel, vystudoval nejprve roku 1809 gymnasium ve Lvově, kde r. 1811 ukončil filosofická studia; na přání svého otce věnoval se právnickým studiím. Jeho zamilovanou vědou byla matematika. Pro ni po třech letech opustil práva a bez vědomí svého otce přijal místo profesora matematiky na lyceu v Olomouci. Po dvou letech, r. 1816, se stal profesorem fyziky na universitě ve Štyrském Hradci, kde také přednášel astronomii na tamějším Atheneu. Roku 1822 promoval na doktora filosofie a příštího roku se stal rektorem university ve Štyrském Hradci.

Roku 1826 přichází jako universitní profesor do Prahy, kde rozvinuje svou vědeckou činnost. Stává se zde r. 1831 nejprve mimořádným členem Královské české společnosti nauk a o rok později, roku 1832, jejím řádným členem. V Královské české společnosti nauk zaujímal za svého více než třicetiletého členství mnoho významných funkcí, příkladně od r. 1833 do r. 1840 byl jejím knihovníkem, r. 1837 převzal od Františka Palackého vedení direktoria, r. 1840—41 byl jednatelem matematického odboru, 1860 znovu direktorem a od r. 1861 až do své smrti pokladníkem. Jako vědecký spisovatel byl neobyčejně činný, jeho nesčetná díla vyšla v mnoha vydáních. Nejznámější z nich jsou »Lehrbuch der höheren Analysis«, »Lehrbuch der höheren Mechanik« a »Der tausendjährige Kalender«. V literatuře, uvedené v poznámkách,¹⁴⁴⁾ je podrobně popsána celá jeho vědecká činnost. Za své vědecké zásluhy byl dne 7. února 1851 jmenován císařským radou.

Profesor Kulík byl velmi dobrým a vášnivým šachistou a velkým přítelem hudby. Na svou rodnou zem nikdy nezapomínal. Když r. 1848 lehl popelem lvovská universitní knihovna, věnoval jí ze

své knihovny přes tisíc svazků vědecké literatury. Autorské i koupené výtisky svých knih většinou rozdával školním knihovnám po celém bývalém mocnářství. Krátce před smrtí 28. února 1863 věnoval celou svou knihovnu nově založené Jednotě českých matematiků. Pěknou vzpomínku na profesora Kulika a na jeho šlechetný odkaz zaznamenává Dr V. Posejpal v knize »Dějepis Jednoty českých matematiků«.¹⁴⁵⁾

»V době, kdy byl náš spolek založen, učili matematice na pražské universitě Kulik a Matzka. Jakub Filip Kulik byl v té době již staříčkým pánem, hubené, kostnaté postavy a nápadně zapadlých lící. Přednášel třikrát týdně obden po dvou hodinách, od 9—11 hodin dopoledne a sice od 9—10 hodiny úvod do vyšší analýse a do počtu diferenciálního a integrálního, od 10—11 hodiny některou partii mechaniky na základě vyšší analýse. Vykládá doslovně podle svých knih, jež s nevšední liberálností daroval každému ze svých posluchačů, ovšem i leckterému, jenž toho nebyl valně hoděn, neboť u antikvářů Kulikových knih se jen hemžilo. Přednášel velmi rychle a mluvil polským přízvukem, vyslovuje k a q velmi tvrdě a ostře; nulu jmenoval pravidelně záro. Jako typická pražská postava zamyšleně kráčet obden k deváté hodině z Vodičkovy ulice Husovou třídou ku Klementinu, pojídaje půl housky po cestě; druhou polovici požil v přestávce mezi první a druhou svou přednáškou. Byl v matematické literatuře velmi obeznalý, ve styku s posluchači velmi vlídný a zdvořilý, ač těchto styků nevyhledával. Velmi mile byl spolek překvapen, když spolku neočekávaně daroval velkou část své knihovny. Když záhy po tomto velkomyslném daru Kulik zemřel, všichni jsme byli přesvědčeni, že toliko v předtuše blížícího se konce rozloučil se s milými družkami svých studií. Vděčně jsme nesli jeho tělesné pozůstatky z bytu ve Vodičkově ulici skrz Klementinum přes Karlov most až k Újezdské bráně.«

IV.

Rod Krulišův.

Jediná dcera rytíře Randy Angela, narozená v Praze 26. října 1863,¹⁴⁶⁾ vdala se dne 12. února 1887¹⁴⁷⁾ za inženýra Otokara Kruliše.

Otokar Kruliš byl po otci ze selského rodu a pocházel z Poličan u Kutné Hory. Prvým hospodářem na Krulišově statku číslo 12 byl Petr Kruliš; v »tereziánském katastru« roku 1713¹⁴⁸⁾ je uváděn jako nový hospodář. Statek, mající přes 140 strychů polí, ujal, neznámo kdy, od Markyty Kordulové. Petr Kruliš tu hospodařil do roku 1719, kdy »Matěj Kruliš ujal jest grunt po neboštíku Petrovi Krulišovi, otci svém, jakž toho stará purkrechtní kniha rychty Poličanské a Lomecké vysvětluje, za hlavní sumu 1.256 kop a 10 grošů.«¹⁴⁹⁾

Třetím hospodářem byl František Kruliš, dědičný poddaný královského horního města Kutné Hory, který s jistým vědo-

*Engraved from
the 27. Jan. 1858*

VINCENC FITZGERALD

*Major-General FitzGerald, 18th Lt. Colonel, 1858
and 18th Lt. Colonel, 1858*

*FitzGerald
1858*

E. Beaufort a. s.

Rodinný archiv.

Polní podmaršálek Vincenc rytíř FITZ

mím a vůlí milostivé vrchnosti koupil a ujal sobě, manželce, dědicům a budoucím svým dědicům usedlost ve vsi Poličanech po nebožtíku otci svém Matějovi Krulišovi s rolemi ornými i neornými, loukami i paloukami, zahradou, se vším příslušenstvím, s právem, poplatky a břemenem, v těch mezích a ohradách, jak je předešlý držitel měl v užívání, za sumu trhovou 1.468 kop a 46 grošů. Stalo se 30. prosince 1760.¹⁵⁰) Tento František Kruliš léta Páně 1794 dne 1. máje pro sešlost věku svého rozdělil stejnými díly svůj statek mezi své vlastní dva syny Josefa a Václava.¹⁵¹)

Josef Kruliš, čtvrtý ve známé posloupnosti, byl tudíž jenom »půlsedlákem«, jak se tehdy říkalo. Se svou manželkou Magdalenou Vášovou měl 12 dětí. Deváté dítě, Matěj Kruliš, narozený 19. II. 1802 v Poličanech,¹⁵²) ujal po otci polovinu Krulišova statku. Dědictví pak odevzdal svým synům Adolfovi a Bohuslavovi, kteří však rodný statek neudrželi, prodali jej a odstěhovali se do Ameriky.

Pokračovatel rodu Jan Kruliš, nejstarší syn Matěje Kruliše a manželky jeho Anny, rozené Mašínové, narozený v Poličanech 23. VI. 1829,¹⁵³) vystudoval ve Vídni techniku a vstoupil jako stavitelský inženýr do státních služeb. Ve Vídni se seznámil se svou příští manželkou, Marií šlechtičnou z Fitzů. Marie z Fitzů se napříští manželkou, Marií šlechtičnou z Fitzů, rozenou ve Vídni (Wien), 20. VI. 1837¹⁵⁴). Tu byla s Ing. Janem Krulišem dne 11. I. 1858 oddána¹⁵⁵).

*

Zde dlužno upozorniti na opravdu jedinečnou kariéru Mariina otce, polního podmaršálka Vincence ryt. Fitze. Tento druhý praděd rytíře Kruliše-Randy se narodil dne 24. října 1792 v Bruntále jako synek chudého soukeníka Jana J. T. Fitze. Také Vincenc Fitz se vyučil soukenickému řemeslu. Zůstal však u něho jen do roku 1809, kdy byl odveden na vojnu na 14 let. Vojenský život stal se jeho údělem. Až do roku 1818 sloužil jako prostý voják; toho roku byl povýšen na podporučíka, r. 1821 na nadporučíka. Roku 1827, 26. dubna, složil kauci 8.000 zlatých, oženil se s Terezií Feikovou. Roku 1835 byl jmenován kapitán-poručíkem, roku 1836 setníkem. Dne 26. III., 1836 byl vyznamenán ruským řádem sv. Vladimíra, roku 1844 jmenován majorem, roku 1848 podplukovníkem. Po bitvě u Komárna r. 1849, kde zachránil veliký počet děl, houfnic a hmoždířů, zdánlivě již ztracených, byl dekorován nejprve vojenským záslužným křížem, později ještě za »zaslouženou věrnost a statečné chování« rytířským řádem Leopoldovým, a konečně ještě téhož roku 1849 povýšen na plukovníka. Podle rytířského řádu Leopoldova byl povýšen roku 1851 do stavu rytířského a erb, jenž přj té příležitosti obdržel, připomíná jeho hrdinné chování při obléhání Komárna.

Je to štít rozdělený napříč na dvě poloviny, horní polovina opět kolmo na dvě poloviny. Hořejší pravé pole je barvy červené, levé zlaté; dolní polovina štítu je modrá. V hořejším pravém poli stojí

zlatý lev, obrácený dovnitř znaku, s vyplazeným červeným jazykem a držící v pravé přední tlapě tasenou šavli se zlatým košem, připravenou k ráně. V levém hořejším poli se ukazuje padající ostrá puma. V dolejší polovině štítu na travnaté rovině stojí stříbrná pevnost s osmi cimbuřími a jednou uzavřenou branou; po obou stranách této brány je po jedné střílně. Nad branou se zvedá silná věž se šesti cimbuřími a dvěma zavřenými okny uprostřed; po obou stranách této věže je hvězda. Na okraji znaku stojí k sobě obráceny dvě rytířské helmy s otevřeným hledím, každá z nich je ozdobena zlatými sponami a zlatým šperkem na krku; obě mají také pokrývadla, a to pravá červenou se zlatem a levá modrou se stříbrem. Každá helma je ozdobena zlatou korunou. Z pravé helmy roste lev podobný onomu, který je popsán ve znaku, taktéž se šavlí. Z koruny levé helmy se zvedá rytíř, jeho helma jest ozdobena třemi pštrosími pery (jedno modré mezi dvěma bílými), hledí jest otevřený; v pravé ruce má rytíř šavli, připravenou k ráně, levou rukou si k rameni přidržuje štít.

Vincenc rytíř Fitz oženil se po druhé dne 8. září 1851 (jeho první manželka zemřela 1838) s Helenou Elstnerovou. Roku 1854 byl jmenován generálmajorem a stal se také majitelem 11. polního dělostřeleckého pluku. R. 1857 je jmenován sekčním šéfem u armádního vrchního velitelství a při svém odchodu na odpočinek roku 1859 byl povýšen na polního podmaršálka. Zemřel v Bratislavě 4. srpna 1865.¹⁵⁶⁾

*

Zet Vincence rytíře Fitze, Jan Kruliš, byl zaměstnán nejprve jako inženýr-asistent u státních rakouských drah. Později se osamostatnil a stal se zakladatelem známé podnikatelské firmy Jan Kruliš a synové. Stavby, které Jan Kruliš se svými syny prováděl, byly většinou stavby železniční, jako na příklad část trati Domažlice—Kdyně—Klatovy, tratě Častolovice—Rychnov—Solnice, Mělník—Mšeno, Rakovník—Žlutice a jiné.

Jan Kruliš měl s Marií z Fitzů 7 dětí: Olgu, Otokara, Marii, Ludmilu, Zdenka, Alžbětu a Ladislava. Jan Kruliš zemřel v Praze 11. XII. 1903, jeho manželka Marie 9. dubna 1918 také v Praze. Jejich syn Ing. Otokar Kruliš, manžel Angely z Randů a otec Dr. O. Kruliše-Randy, narodil se 4. dubna 1860¹⁵⁷⁾ v Budapešti, kde právě byl jeho otec dočasně zaměstnán. Po studiích na české reálce a technice vstoupil do služeb svého otce a stal se společníkem firmy. Rozhodnutím císaře Františka Josefa ze dne 30. VII. 1898 byl přenesen rytířský stav i jméno rytíře Randy také na Otokara Kruliše a jeho mužské potomky s tím, aby pro příště užívali titulu i jména rytířů z Kruliš-Randů.¹⁵⁸⁾

Inženýr Otokar rytíř Kruliš-Randa zemřel náhle 13. května 1900 v Praze. Národní listy napsaly o něm v nekrologu: »Svou milou povahou získal si všeobecných sympatií nejen ve společnosti pražské, ale i na českém venkově, kdež za svým povoláním při provádění železničních prací téměř trvale dlel. Odešel v něm na

věčnost bodrý muž, snaživý talentovaný pracovník, přítel milý a Čech upřímný a vzorný.«

Zanechal po sobě dva nezletilé syny Otokara a Ivo, kterým se dostalo od matky a od děda rytíře Randy pečlivého vychování a všestranného vzdělání. Oba nyní zaujímají zodpovědná místa v hospodářském životě. Mladší, inženýr Ivo rytíř Kruliš-Randa, je ředitelem Prodejny sdružených železáren. Starší, O t o k a r r y t í ř K r u l i š - R a n d a vstoupil po svět. válce do služeb Báňské a hutní společnosti. Zde byl jmenován roku 1923 náměstkem generálního ředitele a r. 1927 generálním ředitelem. Loňského roku 1939 byl jmenován z rozhodnutí státního presidenta Dra E. Háchy presidentem Ústředního svazu průmyslníků v Čechách a na Moravě. Za své opravdu vynikající zásluhy o české hutnictví a hornictví byl slavnostně prohlášen na Vysoké báňské škole v Příbrami r. 1931 doktorem montanních věd honoris causa. V jeho veřejném i soukromém životě zračí se záliby i vlohy předků. Se zděděnou právníckou prozíravostí, matematickou přesností i vojenskou rozhodností vykonává zodpovědné povolání, od něhož se uchyluje ke svým soukromým; také zděděným láskám, ke knihám, přírodě a šachům, aby při nich načerpal nových sil.

POZNÁMKY.

1) K tisku upravil K. Škába, jako soukromý tisk vydal 1929 O. Kruliš-Randa.

2) K stému výročí narození a dvacátému výročí smrti prof. dra Antonína Randy vydal 1934 O. Kruliš-Randa.

3) Druhý praděd z otcovy strany O. Kruliše-Randy; srovnej v jeho vývodu č. 10.

4) Druhý praděd z matčiny strany O. Kruliše-Randy; srovnej v jeho vývodu č. 14.

5) Vydal »Kyffhäuser-Verlag, Zechner und Co. München 23«.

6) Podle vysvětlivky uvedené v knize znamená † »gestorben in christlichem Glauben, getauft (Kreutz)«.

7) Podle vysvětlivky uvedené v knize znamená ^{oo} »vermählt (Eheringe), wenn beide Gatten (negrito-semit.) jüd. Blut haben, ebenso-aber nicht immer konsequent eingehalten«.

8) Podle vysvětlivky v knize znamená ☆ »geboren (Morgenstern) Sexual-oder Sechsstern Davids: »die übereinander gelegten Dreiecke«, das uralte Wahrzeichen Judas«.

9) Praha 1937. Díl II. Strana 1292a.

10) Praha 1837. Díl III. Strana 792.

11) Jungmann se při tom dovolává Dobrovského: »Deutsch.-böhmisch. Wörterbuch«.

12) Praha 1895. Strana 41 a 71.

13) Je jistě velmi zajímavé, že rytíř Randa byl a rytíř Kruliš-Randa je postavy velmi vysoké.

14) Časopis Rodopisné společnosti, roč. IX.-X, str. 45.

15) »Archiv český čili staré písemné památky české i moravské«, díl XVII., str. 443.

16) »Archiv český«, díl XXXIII, str. 312. V opisech »Register soudu komorního« z let 1524-26 v půhonu z r. 1525 pohání Jan Vchynský ze Vchynic některé »lidi své«, že »jsú slíbili a vyručili« Matěje R a n d u a jiné ze vsi Tuklík (Tuklaty, okres Český Brod.)

V témže pramenu, díl XXX. str. 161 a 267 v »Registrech vejpovědních mezních« úřadu nejvyššího purkrabí pražského z let 1508 až 1577 jest příjmení Randa uváděno dvakrát. Po prvé pod č. 52, kdy soud mezní, konaný 26. V. 1550, rozhoduje ve sporu o hranice mezi Ludmilou z Klinšteinu na Všeradicích a Oldřichem Vamberským z Rohatec na Osově. Mezi konšely strany panny Ludmily jest uváděn Václav R a n d a z Litně (okres Beroun). Po druhé pod č. 80. ve sporu o hranice rozhoduje soud mezní 8. VII. 1557 mezi kapitulou kostela pražského a Janem Pešíkem z Komárova na Valdeku. Mezi konšely obeslaného uváděn je Matěj R a n d a z Hořovic (u Berouna).

17) Chrastavice, obec mající podle sčítání z r. 1930 396 obyvatel a 90 domů, leží jen 3 km od Domažlic, byla poddána Domažlicím od r.

1549, kdy ji odkoupily od komory královské (Weber: Chodsko a Šebková: Domažlice a Chodsko).

¹⁸⁾ V městské knize »Snesení obecní od léta Páně MDLXXXI«, uložené v archivu domažlickém pod signaturou A-1, jest přivázán jakýs listář, obsahující množství listin adresovaných městu Domažlicím i koncepty listin městem odesílaných. Mezi nimi jest také zápis o sporu o »dvořiště Zbišnicovské«, který vedli »urozený a statečný rytíř pan Jan a pan Kryštof Markvart z Hrádku s jedné a páni purkmistr a rada i vši obec města Domažlic s strany druhé«. Zápis obsahuje zprávu o ohledání na místě samém, které provedl »Léta Páně MCLXIX ve čtvrtěk po Smrtné neděli Řehoř jinak Gregorian z Šonova, komorník při deskách zemských«. Při tomto ohledání byl vyslechnut také lid robotný ze vsi Krastavic (Chrastavic) poddaný pánům domažlickým a mezi nimi je jmenován Jan Randa. (Folio 297 knihy A-1.)

¹⁹⁾ V Domažlicích nalézáme jméno Randa po prvé r. 1616, kdy uváděn jest v »Berní Svatobartolomějské« (fol. 30. — uložena jest dočasně v domažlickém museu), mezi obyvateli domažlickými podruh Jan Randa. V druhém dochovaném seznamu obyvatel domažlických, t. j. v »Berní šosovní-Svatomikulášské na rok 1618« (berně šosovní jinak domovní - Archiv domažlický sig. I. B. 141c.) již zase jmenován není. Dá se tedy souditi, že i tento Jan Randa pocházel z Chrastavic a že jen dočasně v Domažlicích bydlel.

²⁰⁾ V domažlickém archivu jest zachována tato stížnost rychtáře chrastavického z r. 1622, kterou zde uvádím pro zajímavost celou v přepisu archiváře domažlického prof. V. Miškovského:

»JMC Vaše Milosti pane rychtáři! Slovně poctivosti Vašich milostí pane purkmistře, páni rady obojí mně dobrotivě a laskavě přiznivi! Na Vaši milost žalobně vznáším, že v neděli tuto jminulou, když Michal Randa veselí svatební jmiti měl, jim jsem všeliké povyky, křiky a tance zapověděl a aby k tomu ke všemu příčiny neměli a k tomu se lid vojenský nepřimísil, odkudž by mnoho zlého pojíti mohlo, ano by třebas pivo zadarmo vypíti a pryč ujíti mohli, tehda z těch i jiných příčin mnohých piva odsad k šenku jsem sám vzíti nechtěl ani kdo jiný aby pivo vzal a šenkoval mimo neděli, povolení žádnému jsem nedal, však Weighardt smluvivše se bezpochyby s jinými sousedy přece mimo záповěď mou, nemaje krémy vejsadní, ani od V. M. jakožto vrchnosti naší k šenku povolení, pivo jedno i druhé vzal a šenkoval nemaje na pozoru těch zarmoucených časů, hampejzu, křiku, povyků, tanců ve dne i v noci u sebe dopustil, což žalostivo mi bylo to slyšeti a na to hleděti. Sešedši se pak v neděli s Mikšem Hříchovským, s ním jsem pokojně k Weighardtovi šel a nemoha povyků těch snášeti, naševši tam Jana Halírka přidaného, k němu jsem pokojně promlouval, že je on ke mně přidaný a máje hampejsy takový přetrhovati, toho že sám se dopouští. Tehdy on se do mne dal, na mne nutkal a abych, smím-li, ho bil a uhořil, a když mi tak pokoje nedal, na mně se nutkal, k bítí mě pobízěl, i chtěje se ho zbýti, pod bradu rukou jsem jeho Weigharda od sebe odstrčil, chtěje s hanbou odejiti odtud. Tehda Václav Randa a Frank mě každý za jednu ruku levou i pravou vzali a různě mne roztáhli, on pak Halírek máje nade mnou moc, věda, že jemu se brániti ani pryč odejiti nemohu, mne povalivše v tvář v hubu bil, tloukl, pohlavkoval až do okrvavění a nade mnou stáli potud a tak dlouho, pokud jsem se jim z rukou nevytočil a neutekl. Ano také jiným bítí mne křičel: »Bijte šelmu, bijte lumpa!« porouček. Pročež se k V. M. ponížně a poddaně jako k své vrchnosti utíkám a že mi takový skutek těžký nade mnou provedený na něm Halírkovi a jeho pomocnících, též Weighardtovi k nápravě přivéstí ráčíte, za to Vašich Milostí žádám. V. M. a obce této Matouš Mařík rychtář ze vsi Chrastavic věrný poddaný«.

²¹⁾ Matriky domažlického arciděkanství jsou velmi dobře uchovány a mají také s obdivuhodnou přesností sestavené rejstříky. Matriky na-

rozených začínají rokem 1632, oddaných rokem 1637, zemřelých však až: teprve rokem 1677. Prvý randovský zápis v matrikách týká se sice Randy domažlického, t. j. r. 1633 pokřtěno bylo dítě Matouše Randy (tento Matouš Randa je také podle matrik až do r. 1673 jediným usazeným Randou v Domažlicích) a manželky jeho Kristiny, ale skoro všechny ostatní zápisy narozených v té době jsou Randové chrastavičtí. Tak na př.: 1638 je pokřtěno dítě Jana Randy a Markyty z Chrastavice, téhož roku dítě Valenty Randy a Doroty z Chrastavice atd.

22) Příloha I.

23) Archiv domažlický: Kniha sousedů neboli příjemná Ch 1, Fol. 100.

24) Archiv domažlický: Kniha obecních snešení. A 1, Fol. 203. Vzorem tu byl řád města Klatov, jak je poznačeno: »Takový způsob toho ustanovení jest vzat od P. P. P. města Klatov«. Řád »o přijímání lidí do společností měšťanské« zněl:

»Léta páně 1613 25. Novembris, den sv. Kateřiny, snešeno, že ti lidé, kteří se za měšťany do této obce přijímají, mají slušně pod jistými výjimkami toho užítí. Protož jeden každý takový člověk bude povinen na rathauze list svého na svět zplození ukázati, a jestli by kde prve sousedem byl, i jak jest se tam choval, vysvědčení svého života od ouřadu nebo vrchnosti přednésti a toho obého na rathauze zanechat. Druhý bude povinen za sebe pp. rukojmě postaviti, a že se chce pokojně a měšťansky chovati a ničeho se nenáležitěho proti pp. a obci této nedopouštěti, připověděti. Aby pak věděl on i ti rukojmové, čeho se od nich žádá, má se jim povinnost měšťanská přečísti a oni budou si věděti, kterak ní spraviti. Jestli by tehdy takový přijatý soused něčeho toho, co by proti té povinnosti měšťanské čelilo, se dopustil, tehdy rukojmové mají jeho na rathaus postaviti, a co jim dále pověděno i nalezeno bude, toho očekávati. Který pak takový soused, jsa jednou, neb po druhé káráán, od svých navyklostí by upustiti nechtěl, tehdy se má jemu list jeho zase vrátiti a on bude povinen jinde se bytem opatřiti.

25) Jméno dítěte neudáno, poznamenáno jest jen stručně, že bylo pokřtěno dítě Matouše Randy a Kristiny.

26) Archiv domažlický: Kniha obecních snešení E-3, folio 309.

27) Tamže, folio 380 v.

28) Archiv domažlický: Liber contractuum. Nr. IX. Sign. C-5. folio 204.

29) Táž kniha, folio 204.

30) Táž kniha, folio 220 v.

31) Táž kniha, folio 239.

32) Táž kniha, folio 268 v.

33) Archiv země České: Berní role 19. folio 1082.

34) Nákladník podle Jungmannova Slovníku česko-německého (dííl 2. strana 573.) kdo něco nakládá. Nákladník piv, nákladník vin atd. Bereme pivo u nákladníka a ne z krčmy.

35) Archiv domažlický signatura E-3.

36) Táž kniha, folio 20 v.

37) Táž kniha, folio 67.

38) Táž kniha, folio 69.

39) Táž kniha, folio 26 v.

40) Zeť Matouše Randy, viz poznámku 26.

41) Archiv domažlický: Kniha E-3. Folio 94.

42) Táž kniha, folio 97 v.

43) Táž kniha, folio 100.

44) Táž kniha, folio 210, 218, 218 v, 309, 341, 374 a 380 v.

- 45) Archiv země České: Berní rulle 35, folio 109.
- 46) Příloha I.
- 47) Matrika I., folio 40.
- 48) Archiv domážlický: Kniha E-3.
- 49) Táž kniha, folio 26 v.
- 50) Táž kniha, E-3, folio 41.
- 51) Táž kniha, E-3, folio 60.
- 52) Táž kniha, E-3, folio 133 v.
- 53) Táž kniha, E-3, folio 135 v.
- 54) Cesse-postoupení.
- 55) Archiv domážlický: Kniha E-3, folio 379 v.
- 56) Matrika II, folio 3.
- 57) Lidmila Vakková se narodila 13. IX. 1652 (matrika I, folio 63).
- 58) Fridrich Vakka byl, jako jeho otec Kašpar Vakka, řezníkem. Podle berní rulle (archiv země České, berní rulle č. 19, folio 1080) měl roku 1654 100 strychů rolí, z nichž osíval na zimu 32, na jaro 34 strychy. Dobytka choval 4 koně, 5 krav, 2 kusy jalového dobytka, 84 ovcí a 3 svině. V době revisitace (archiv země České, berní rulle 35, folio 106) měl mimo uvedené role také luk pod 17 vozů sena a rybník pod 5 kop násady. Fridrich Vakka oženil se 4. II. 1642 s Kristinou Bělohradskou z Kosmačova (matrika I, folio 7). Mimo své povolání vykonával roku 1653 úřad městského rychtáře a od roku 1657 je uváděn v městských knihách jako konšel a purkmistr. Z částečně dochovaných záznamů se dá sestavit tento soupis nejstarších Vakků:
 1. Václav V a k k a ∞ Anna (uváděn v knihách smluvních v r. 1536, archiv domážlický, kniha C-2, folio 57).
 2. Kašpar V a k k a (obecní starší, roku 1618 bydlel ve čtvrti rat-hauské).
 3. Fridrich V a k k a ∞ Kristina, měli děti: 1. Jan Tomáš, *21. X. 1643 ∞ Anna Havlíková, †8. VI. 1722 jako fráter Eliáš. 2. Arnošt Jan, *12. III. 1647. 3. Daniel Bedřich, *4. IX. 1650. 4. Lidmila, *13. IX. 1652 ∞ Jiří Randa.
- 59) Kaplánkové ze Sonnenfelsu, stará erbovní rodina domážlická. Viz Strér: Erbovní rodiny v Domažlicích (Domažlice 1937), strana 21—22.
- 60) Bělohradští z Kosmačova, také stará erbovní rodina domážlická. Viz Strér: Erbovní rodiny v Domažlicích, strana 10—12; Sedláček: Heraldika II, strana 444, Sedláček: Hradý IX, strana 164; Král: Heraldika, str. 328; Vančura: Dějiny Klatov, strana 996 a 1020.
- 61) Archiv země České: Domažlická kniha gruntovní 65, folio 393-5.
- 62) Archiv země České: Domažlická kniha gruntovní 65, folio 393-5.
- 63) Archiv domážlický: Kniha kšaftů E-2, folio 289.
- 64) Archiv země České: Domažlická kniha 65, folio 132-134.
- 65) Viz přílohu I. Tento Matouš Randa jest uváděn v mnohých smlouvách jako jejich písař.
- 66) Archiv země České: Domažlická kniha 65, folio 393-395.
- 67) Archiv země České: Domažlická kniha 65, folio 424.
- 68) Příloha I.
- 69) Matrika II, folio 96.
- 70) Matrika III, folio 27.
- 71) Regina Vorlová se narodila dne 5. I. 1686 jako dcera Václava Vorla a manželky jeho Anny (matrika II, folio 87).
- 72) Antonín Jindřich Randa, narozený 16. XII. 1721, řezník, byl třikráte ženat. Jeho první manželkou byla Zuzana Pubíčková z Prahy, která zemřela 4. III. 1782; s touto manželkou měl 10 dětí. Po druhé se oženil

23. VII. 1782 s vdovou Viktorou Silbernagelovou, která zemřela 23. VI. 1785 ve stáří 80 let. Po třetí se oženil 31. I. 1786 se svobodnou 34letou Evou Strejcovou, která zemřela 4. V. 1793. Antonín Randa zemřel dne 5. ledna 1801.

- 73) Archiv domážlický: Liber contractuum C-7, folio 208.
- 74) Táž kniha, folio 213 v.
- 75) Táž kniha, folio 274 v.
- 76) Táž kniha, folio 298.
- 77) Táž kniha, folio 297 v.
- 78) Táž kniha, folio 298 v.
- 79) Táž kniha, folio 539.
- 80) Táž kniha, folio 641 v.
- 81) Táž kniha, folio 666 v.
- 82) Táž kniha, folio 685.
- 83) Táž kniha, folio 701.
- 84) Táž kniha, folio 703.
- 85) Táž kniha, folio 718.
- 86) Archiv země České: Domažlická kniha 65, folio 28-29.
- 87) Archiv domážlický: Liber contractuum C-7, folio 738.
- 88) Táž kniha, folio 791.
- 89) Táž kniha, folio 759.
- 90) Archiv domážlický: Liber contractuum C-8, folio 315.
- 91) Táž kniha, folio 397.
- 92) Archiv domážlický: Liber cotractuum C-9, folio 2.
- 93) Táž kniha, folio 26.
- 94) Táž kniha, folio 41.
- 95) Táž kniha, folio 45.
- 96) Táž kniha, folio 105.
- 97) Táž kniha, folio 82.
- 98) Táž kniha, folio 84.
- 99) Táž kniha, folio 121.
- 100) Matrika IV, folio 2.
- 101) Matrika IV, folio 83.
- 102) Příloha I. a II.
- 103) Matrika IV, folio 23.
- 104) Matrika IV, folio 50.
- 105) Příloha I. a II.
- 106) Matrika IV, folio 246.
- 107) Matrika VIII, folio 3.
- 108) V některých záznamech psáno také Tomass, Tomazy, Tomasy a podobně.
- 109) Archiv domážlický.
- 110) Museum domážlické.
- 111) Randové byli punčochářskou rodinou, neboť mezi členy punčochářského cechu bývalo až 6 členů z Randova rodu. Tak na příklad roku 1806, kdy byl starším Petr Randa, byli členy cechu Stanislav, Matěj, Jan a František Randové.
- 112) Archiv země České: Domažlická kniha D-47, folio 117.
- 113) Archiv země České: Domažlická kniha D-2, folio 36.
- 114) Táž kniha, folio 298.
- 115) Archiv země České: Domažlická kniha D-3, folio 230.

- 116) Archiv země České: Domažlická kniha D-23, folio 176.
- 117) Archiv země České: Domažlická kniha D-4, folio 379.
- 118) Archiv země České: Domažlická kniha D-7, folio 183.
- 119) Archiv země České: Domažlická kniha D-48, folio 198.
- 120) Táž kniha, folio 266.
- 121) Z 12 dětí Petra Randy a Zuzany zůstalo jich na živu jenom 6; Kateřina, Jan, Salomena, Zuzana, Marie Anna a Matěj zemřeli jako malé děti. Petr Randa, mladší, narozený 9. VIII. 1798, oženil se s Kateřinou Stretzovou a měli spolu 7 dětí. Poslední z nich Hipolit Randa, narozený 13. VIII. 1836, byl známý kněz a spisovatel P. Hipolit Randa, jehož nejznámější kniha byla »Chodové a jich osudy«. Jan Randa, jedenácté dítě Petra Randy staršího, byl jako jeho bratr Petr punčochářem. František Randa, narozený 22. III. 1804, byl po absolvování právnických studií zaměstnán nejprve u pražského magistrátu, později vstoupil do státních služeb a stal se okresním soudcem. Zemřel v Domažlicích 17. VIII. 1874.
- 122) Příloha I-III.
- 123) Matrika IX, folio 66.
- 124) Matrika XXVI, folio 6.
- 125) Dcera Josefy Randové, provdané Klementové, Josefa, jest autor-kou Rodinné kroniky.
- 126) František Randa, bratr ministra Randy, byl soudcem, jako rada vrchního zemského soudu v Praze dosáhl titulu dvorního rady. Zemřel 23. února 1901.
- 127) Regálová: Rodinná kronika, strana 45.
- 128) Rodinný archiv, číslo 788; orig. německý.
- 129) Rodinný archiv, číslo 792; koncept německý.
- 130) Příloha I—III.
- 131) Salomena Neubauerová se narodila 9. IV. 1795 v Domažlicích (matrika IX, list 81). O životě jejích rodičů Antonína Neubauera a Salomeny rozené Storkové vypráví Rodinná kronika.
- 132) Josefa Regálová: Rodinná kronika, str. 6.
- 133) Rodinný archiv číslo 830.
- 134) Tamtéž, číslo 831.
- 135) Tamtéž, číslo 832.
- 136) Tamtéž, číslo 837.
- 137) Něla Kruliš-Randová: Jen pro rodinku.
- 138) Příloha I—III.
- 139) Biografie Randovská: Ottův slovník naučný, Ottův slovník naučný nové doby, Riegrův slovník naučný, Masarykův slovník naučný, Wurzbach: Biographisches Lexikon, Almanach České akademie věd a umění 1915, Dvořák: Dr. Antonín Randa, Praha 1898, Hermann-Otavský: Antonín rytíř Randa, Praha 1915, Hermann-Otavský: Antonín Randa, Praha 1934, Kadlec: Antonín Randa, Praha 1898, Krčmář: Antonín rytíř Randa, Praha 1914, Navrátil: Almanach českých právníků, Praha 1904, Navrátil: Almanach říšské rady, Praha 1901, Neruda: Podobizny a karikatury, Památník na oslavu 50tiletého panování císaře Františka Josefa I., Památník Všeohru 1918, Antonín Randa: Vzpomínková slavnost na paměť 100. výročí jeho narození, Praha 1934, Randův jubilejní památník, Praha 1934, Pocta české právnické fakulty Dru Antonínu rytíři Randovi, Praha 1904, Schiebel: Almanach královského města Plzně na rok 1913, Plzeň 1913, Schreyer: Dějiny svépomocných záložen českých, Praha 1891, Kniha o Praze V., Praha, Melantrich, Genealogisches Taschenbuch der Adeligen Häuser Oesterreichs, Wien 1905, Vančura: Almanach vzpomínek žáků klatovského gymnasia, Klatovy 1912. Dále všechny právnické časopisy, z nich zejména Právník, Sborník věd státních

a právních, Všehrd; z jiných Věstník české akademie, Věstník záloženský, denní tisk a pod.

140) Matrika farního úřadu v Nýrsku, čís. XXIV, folio 150.

141) Něla Kruliš-Randová: Jen pro rodinku.

142) Příloha III, číslo 14.

143) Jakub Filip Kulík narodil se ve Lvově jako syn Štěpána Kulíka, měšťana Lvovského a Konstancie z Berezowskich. Tamtéž se 4. listopadu 1828 oženil s Kateřinou Deglovou, dcerou měšťana Lvovského Václava Degla a Barbory rozené Grindlové. Prof. Kulík měl dvě děti: Dr. Justina Kulíka, advokáta v Praze (*30. X. 1837) a Angelu provdanou Randovou.

144) Biografie Kulikovská: Allgemeine Deutsche Bibliographie, Leipzig 1883, Houdek: Dějepis jednoty českých matematiků, Kalousek: Děje Královské české společnosti nauk, Ottův slovník naučný, Poggendorff: Biographisch-Literarisches Handwörterbuch, Leipzig 1863, Posejpal: Dějepis Jednoty českých matematiků, Rieger: Slovník naučný, Studnička: Bericht über die mathematischen und naturwissenschaftlichen Publikationen der K. B. Gesellschaft der Wissenschaften, Prag 1884, Wagner: Obecný rejstřík ke spisům Král. české společnosti nauk, Praha 1884, Wurzbach: Biographisches Lexikon, Wien 1865.

145) Dr. V. Posejpal: Dějepis jednoty českých matematiků, Praha 1912, strana 1—2 a 7.

146) Matrika farního úřadu u sv. Vojtěcha v Praze II, svaz. K, fol. 758.

147) Matrika farního úřadu u P. Marie Sněžné v Praze II, svazek XI, fol. 288.

148) Archiv země České: Terez. katastr, kraj čáslavský, fasc. 15a.

149) Archiv země České: Kutnohorská pozemková kniha č. 104, folio 21.

150) Táž kniha, folio 22 v.

151) Táž kniha, folio 29.

152) Farní úřad v Bykání, matrika Aa I, folio 12.

153) Táž matrika, folio 53.

154) Ministerium für innere und kulturelle Angelegenheiten, Wien. matrika k. k. Bombardiers-Korps, tom. II, folio 20.

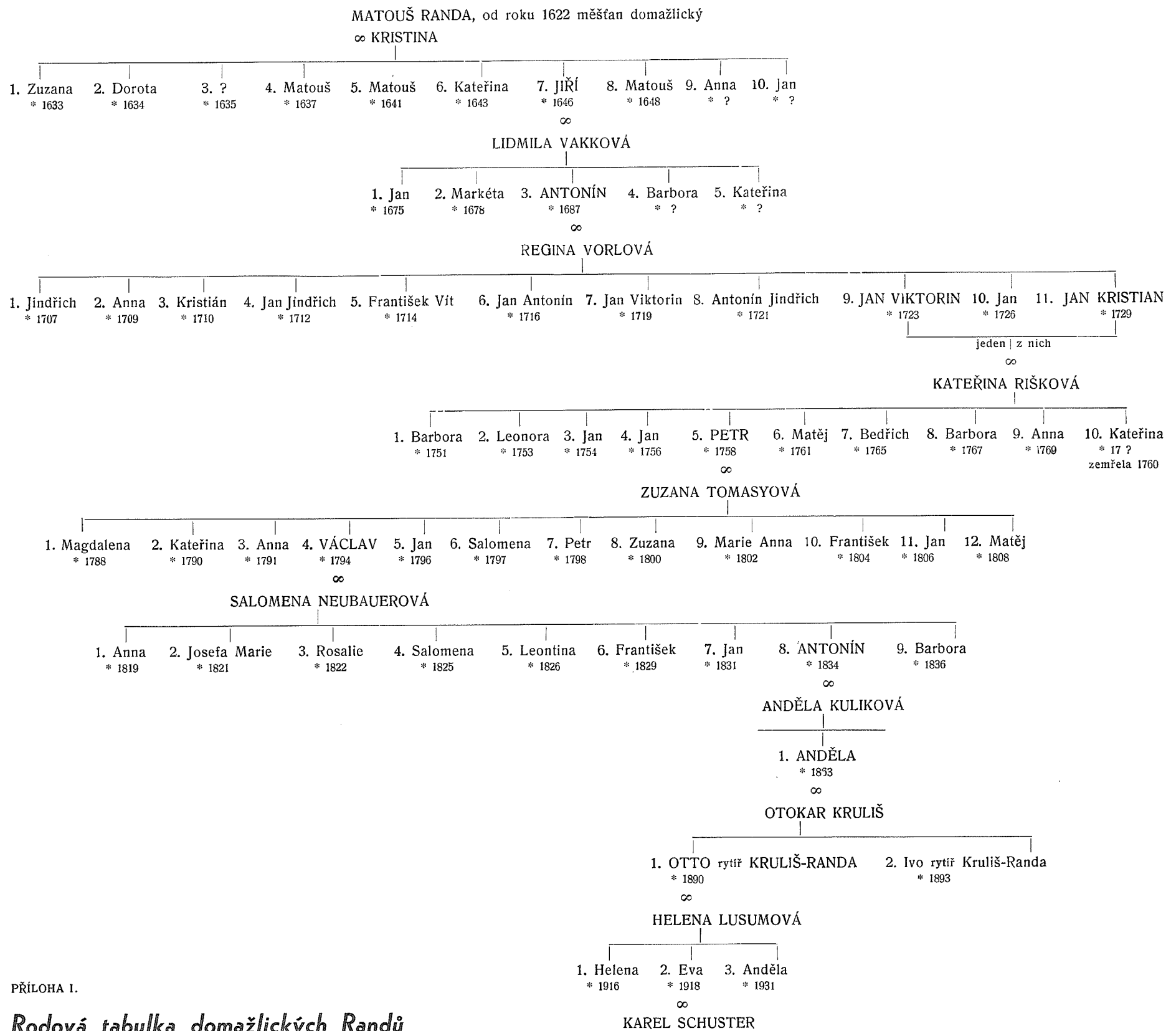
155) Ministerium für innere und kulturelle Angelegenheiten, Wien. matrika des Feldsuperiorates Wien, tom. XVI, folio 180.

156) Prameny: Matriky děkanského úřadu v Bruntále; archiv ministerstva vnitra ve Vídni a vojenský archiv tamtéž. Za zprávy z vídeňských archivů děkuji p. J. Pilnáčkovi, odbornému spisovateli ve Vídni.

157) Matrika farního úřadu u sv. Leopolda v Budapešti, V, folio 35.

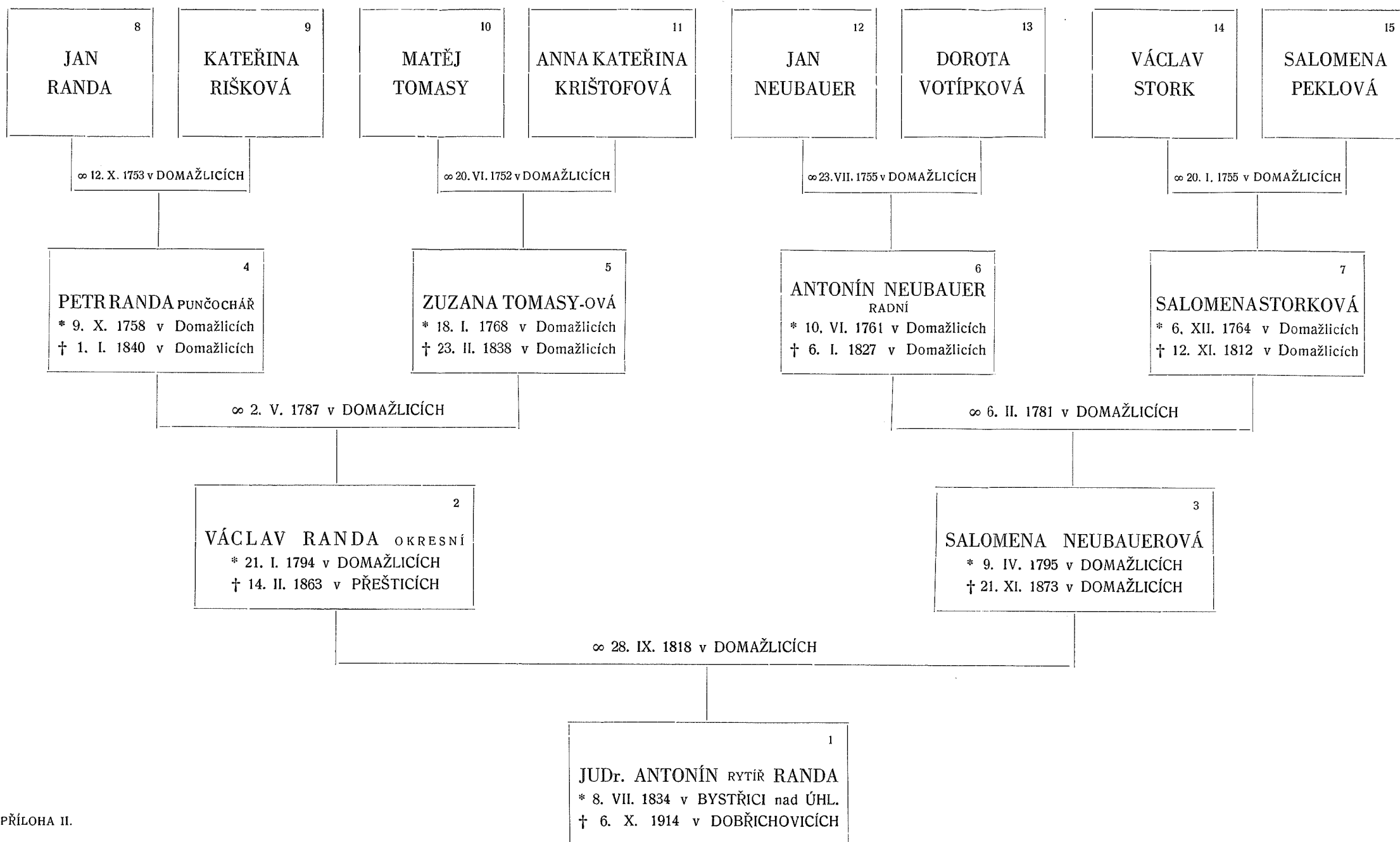
158) Originály v Rodinném archivu Dra Kruliše-Randy.

159) Otokar se narodil 28. IV. 1890 v Praze, Ivo 11. V. 1893 v Rychnově.

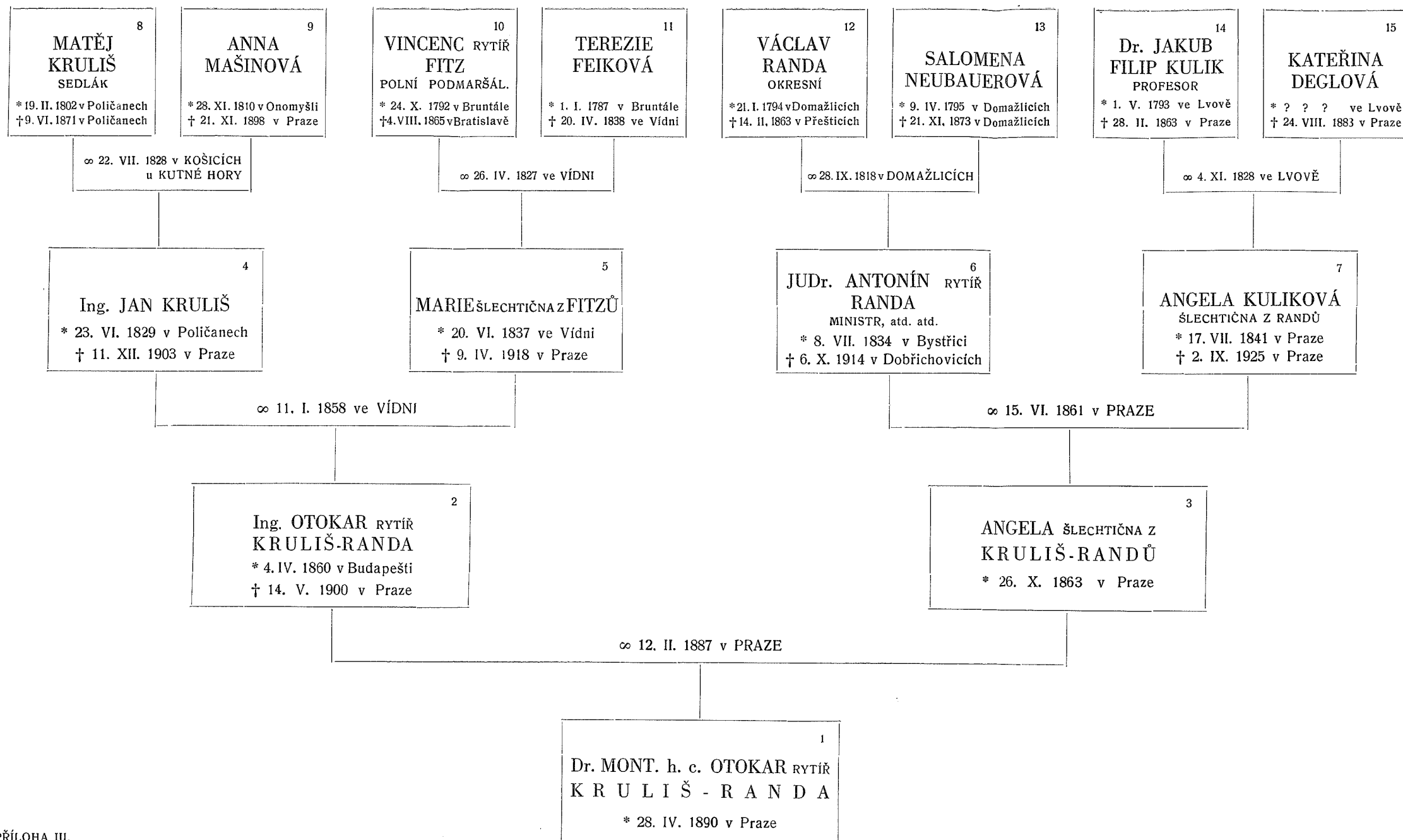
PŘÍLOHA I.

Rodová tabulka domažlických Randů

PŘÍLOHA II.

Vývod JUDr. Antonína rytíře Randy

PŘÍLOHA III.

Vývod Dr. mont. h. c. Otokara rytíře Kruliše-Randy